

Het afslaan van landingsondernemingen uit een artilleristisch oogpunt,

DOOR

P. W. BEST,

Kapitein der Veldartillerie.

Landingen schijnen altijd te moeten gelukken, zelfs onder, voor den aanvaller, ongunstige omstandigheden.

Deze uitspraak klinkt allesbehalve bemoedigend voor elk land, dat in het kostbare bezit is van een kust aan de open zee.

Wel verre van zich door de feiten, die bovenstaande bewering ook weer in dezen oorlog eenige keeren hebben gestaafd, te laten ontmoedigen, zal de gelukkige bezitter van een zeefront zich echter hebben te beijveren, uit de volvoerde landingsondernemingen die lessen te putten, welke hem, bij de tenuitvoerlegging zijner defensie-maatregelen, te stade kunnen komen.

Ofschoon ons nog geen „amtliche darstellung” ter beschikking staat, is uit de onlangs door Wolff gegeven beschrijving van de landing der Duitschers op het eiland Ösel, toch wel op te maken, hoe, in grove trekken, het verloop dezer, uit een krijgsgeschiedkundig oogpunt zoo belangrijke, operatie is geweest.

Bijzondere belangstelling verdient het volgende gedeelte van het relaas der gebeurtenissen.

„Vooraan voeren een torpedoflotielje en kleine stoomschepen met „voorhoede. Lichte ochtendnevels lagen over de wateren, die slechts „vaag de schaduwstrepn der naburige schepen aanduiden, terwijl de „kust zelf nog geheel in den schemerdamp lag gehuld. Van het kust- „front van Toffri, dat de Sond beschermen zou, was niets te bespeuren.

„Langen tijd vroegen de begeleidende oorlogs- „schepen, die door hun vuur de landing mogelijk „moesten maken, te vergeefs draadloos aan de voor- „ste schepen naar den toestand der batterijen.

„Een grauwe sluier omhulde de kust.

„Toen de voorste schepen Kaap Pammerort naderden, flitste plotse- „ling van de tegenover gelegen zuidelijke spits van Dagö een batterij „op. Toffri had den vijand herkend. Nauwelijks een uur later dreunde „het geschut op de Deutsche schepen los, die voor een oogwenk in „den opstijgenden rood-gelen rook verdwenen. Op het strand stoven hooge „zand- en waterfonteinen op. Het eerste salvo lag kort, doch midden

„voor de batterijen, welke zich door het vuur hunner monden verraden hadden. Kort daarop herkende men de vormen der wallen vóór den donkeren achtergrond van het bosch.

„De batterij moest de transportvloot laten liggen; zij had werk genoeg om zich tegen de oorlogsschepen te verweren. In de lucht sisten gele vuurslangen. Een tweede salvo trof doel. Nog slechts drie kanonnen vuurden op Toffri verder. Weldra verstomde 't vuur; de batterij was tot zwijgen gebracht.”

Bij eene landing moet de mise-en-scène goed zijn voorbereid, wil zij slagen met het gewenschte, vlotte verloop en met zoo min mogelijk verliezen. De regie moet tevoren alle gebeurlijkheden onder de oogen zien en daartegen hare maatregelen tot in bijzonderheden treffen. Uit het hierboven afgedrukte gedeelte van het Wolff-verslag mag gereedelijk worden afgeleid, dat, op een gegeven oogenblik, aan Duitsche zijde gevreesd werd, dat de Russen niet voldoende rolvast zouden blijken te zijn. Immers, het telkens draadloos om inlichtingen seinen door de oorlogsschepen „die de landing mogelijk moesten maken”, wijst er op, dat deze „pères nobles” zenuwachtig begonnen te worden, uit vrees, dat de voorstelling niet vlot van stapel zou loopen of . . . in het water zou vallen.

Het moet hen een pak van het hart geweest zijn, toen eindelijk de Russen de hun toegedachte rol aanvingen te spelen en met de kustkanonnen het vuur op de voorste oorlogsschepen openden. Toen was het pleit spoedig beslecht en kon het tweede bedrijf: de ontscheping en daarna de landing, beginnen.

Bij het uitvoeren der eigenlijke landing op een verdedigde kust, heeft de aanvaller in het bijzonder de 3 volgende, moeielijke phasen door te maken, die elk op zichzelf voor het al of niet slagen der onderneming beslissend kunnen zijn:

1. het voor anker komen der troepenschepen;
2. het sloepenvervoer naar de kust;
3. het voet aan wal zetten en ordenen der gelederen van de ontscheepte troepen.

Gedurende deze 3 periodes zijn de landingstroepen volkomen weerloos; zij kunnen deze alleen te boven komen, als het scheepsgeschut den verdediger de handen bindt door het afgeven van een werkzaam vuur op zijne actieve afweermiddelen d. z. kanonnen, machine-geweren en infanterie. De eskader-commandant, belast met deze verantwoordelijke taak, zal dit doel trachten te bereiken door bij voorbaat de vooraf bepaalde landingspunten, en daarvan in het bijzonder de zichtbare versterkingen en geschutopstellingen, onder een krachtig vuur te nemen en zich bovendien beijveren, om elke vuur-opleving bij den verdediger in de kiem te smoren.

Zoo is het bij elke landing gegaan, zoo was het bij Gallipoli en zoo verliep ook deze landing op Ösel.

Uit het rapport 1) van generaal H a m i l t o n , betreffende de operatiën van het Engelsche expeditie-leger aan de Dardanellen, blijkt, dat de Turken hun kracht gezocht hebben in het opsparen van hun vuur tot het oogenblik, waarop de tweede, hierboven genoemde, phase der landing ten einde liep, soms zelfs nog later. Dit vertrouwen in de nabijverdediging bleek, op zichzelf beschouwd, volkomen gerechtvaardigd, want zodoende barstte, op het juiste oogenblik, een orkaan van vuur los boven de hoofden der landingstroepen, welke ontzettende verliezen teweegbracht.

Niettemin gelukte de landing op elk der 7, daarvoor uitgekozen, punten.

Waarom is dit toe te schrijven?

Aan de oordeelkundige voorbereiding der landing, aan den steun der marine en niet het minst aan de weergalooze dapperheid der Engelsche troepen, zegt H a m i l t o n . Maar de voorbereiding der Turken was stellig niet minder degelijk, dank zij de voorlichting hunner Duitsche leermeesters en het weinig verrassende der geheele onderneming, terwijl het hun aan onversaagden moed niet heeft ontbroken.

Dit erkent H a m i l t o n dan ook volmondig, o. m. wanneer hij beschrijft met hoeveel vernuft de Turken dicht bij den rand van het water, langs het geheele strand, een breede draadversperring en een tweede, van weerhaken voorzien, netwerk in de ondiepten onder de oppervlakte der zee, verborgen hadden aangelegd. Elders slaakt hij de verzuchting „dat er een grens is aan het bestormen van prikkeldraadversperringen”; deze en de listig aangelegde mitrailleurpostellingen noemt hij, niet zonder reden, met bitterheid „uitvindingen des duivels”. Deelde de minister van oorlog, Lord K i t c h e n e r , niet in het Hoogerhuis mede „dat de oorlogvoering der Turken veel hooger stond dan die van hunne Duitsche meesters”, hiermede den Turken een welverdienden lof toezwaaiende, die echter niet van overdrijving is vrij te pleiten.

Hoe sober ook gesteld t. a. van den daadwerkelijken steun, welke de scheepskanonnen verleenden, kan toch wel met zekerheid uit het verslag het volgende worden afgeleid.

1e. De voorbereidende beschieting met marine-geschut heeft de Turksche afweermiddelen voor de nabijverdediging niet buiten gevecht kunnen stellen.

2e. Dit laatste kon eerst geschieden, nadat deze afweermiddelen hunne opstellingen door vuur hadden verraden, of op andere wijze voor de schepen waren te onderkennen.

3e. Opstellingen van beperkte afmetingen, welke aan het oog zijn onttrokken, kunnen niet werkzaam door scheepsgeschut worden bevuurd.

Het zou te ver voeren een en ander met voorbeelden uit het rapport aan te toonen en nader toe te lichten; de lezing er van is daartoe voldoende.

De vingerwijzing, ons gegeven in dat deel van H a m i l t o n 's rapport, waar de landing van het Australische en Nieuw-Zeelandsche

1) Zie Milit. Spect., 1915, Blz. 797 en 1916, Blz. 629.

legerkorps op 25 April op de kust bij Kaba Tepe wordt beschreven, geeft, aan de hand van het bovenstaande, de richting aan, waarin de beantwoording van de gestelde vraag, hoe het toch komt, dat steeds de landing slaagde, moet worden gezocht. Daar toch leest men, hoe de transportschepen, welke voortdurend door veldgeschut met granaten werden beschoten, het ontschepen moesten staken en genoodzaakt waren het ruime sop te kiezen. Wanneer men nu weet, dat aan het betrokken kustgedeelte steile klippen uit de zee oprijzen, die met dicht kreupelhout zijn bedekt, dan wordt het duidelijk, waarom de aanvoerschepen hier niet, zooals elders, gevrijwaard konden worden tegen het vuur uit Turksch veldgeschut. De richters achter de kanonnen op de schepen waren klaarblijkelijk niet bij machte te ontdekken, van welke plaats dit vuur werd afgegeven en stonden daar machteloos tegenover. In het rapport wordt over dit gebeuren heengegleden, als ware het van weinig beteekenis geweest voor het verdere verloop der operatie, doch hiermede wordt het onomstootelijke feit niet weggedoezeld, dat onder dergelijke omstandigheden de vloot, hoe machtig ook, geen waarborg kan bieden aan eene veilige ontscheping.

Onder dit licht bezien, wordt ons ook de nervositeit op de Deutsche oorlogsschepen bij Ösel, „die door hun vuur de landing mogelijk moesten maken”, duidelijk. Als die drommelsche Russen hunne geschutopstellingen eens hadden gewijzigd en zoodanig gekozen, dat de oorlogsschepen er geen direct gericht vuur op konden afgeven! Welke verliezen zou dat niet reeds in de eerste phase der landing kunnen opleveren, of althans, welk eene vertraging, die een actieve verdediger zich ten nutte kon maken! Het groote voordeel der verrassing, waarmede de landing tot dusverre gepaard was gegaan, dreigde hierdoor goeddeels verloren te gaan. In tegenstelling toch met de landingsoperatiën tegen Gallipoli, droeg deze onderneming, geheel volgens de eischen der strategie, van den aanvang af het karakter der verrassing, zoowel met betrekking tot de voorbereiding, als met het oog op tijdstip en juiste plaats van landing.

Hoezeer overigens ook in het nadeel, kan de verdediger, mits goed voorbereid, hiertegenover eveneens het element der verrassing te hulp roepen en wel t. a. van het tijdstip der vuuropening.

Wij zagen reeds van welken invloed dit kan zijn, bij het optreden der Turken, die daarbij zelfs niet schroomden de landende partij in de re phase der landing geheel en in de 2e phase grootendeels ongemoeid te laten. De uitslag bewijst, dat zij hierin te ver zijn gegaan. Geen enkele der 7 ondernomen landingen hebben zij, bij de gevolgde gedragslijn, kunnen beletten.

De gevolgtrekking, die, gelet op het voorgaande, reeds thans uit de medegedeelde ervaringen kan worden gemaakt, luidt als volgt:

Op plaatsen, waar landingen verwacht kunnen worden, dienen de voorbereidingen in dier voege te worden getroffen,

a. dat verrassend vuur kan worden gebracht in elk der 3 hiervoren genoemde fasen der landingsonderneming;

b. dat dit vuur in de 1e en 2e phase, in beginsel wordt afgegeven uit opstellingen, die onttrokken zijn — ook tijdens het vuur — aan het gezicht der vijandelijke vloot;

c. dat in het laatste gedeelte der 2e, en in de 3e phase, direct gericht vuur wordt geopend uit enfileerende geschut- en machinegeweeropstellingen, aangevuld door geweervuur, handgranaten, mijnen, versperringen enz.

Ons tot de, in de tweede plaats vermelde, gevolgtrekking beperkende, valt reeds aanstonds op te merken, dat de hierbedoelde indirecte vuurwijze reeds toepassing vindt in het vuren met kusthouwitsers op oorlogsschepen. Onverdeelden bijval heeft de invoering van dit geschut echter niet kunnen vinden. Kort samengevat, staan de volgende voor- en nadeelen, aan het gebruik verbonden, tegenover elkaar.

Voordeelen:

1. Dekking tegen zicht uit zee, waardoor het afgeven van verrassend vuur verzekerd is.

2. Dekking tegen werkzaam (direct gericht) vuur uit zee.

Nadeelen:

1. Aanmerkelijk minder trefkans dan lang kustgeschut door:

A. grooter spreiding door kleiner aanvangssnelheid;

B. langer vluchttijd, waardoor fouten in de geschatte of gemeten correcties voor wind en vaartsnelheid van meer invloed zijn, nog afgezien van den invloed van wijzigingen in de koersrichting van het doel;

C. meer fouten door het gebruik van richtinstrumenten, bij indirecte richting.

2. Meer ingewikkelde vuurleiding, waardoor geringer vuursnelheid (ook door de constructie van den vuurmond), meer vergissingen en storingen (personeele en materiele).

Aan het onder 1 C. en 2 genoemde bezwaar is men tegemoet gekomen door de invoering van eene gepantserde koepelopstelling, waarbij, boven het, met den vuurmond meedraaiende, dekpantser een instrument uitsteekt, waarmede rechtstreeks op het doel kan worden gericht. Bij eene beschouwing van de daarop betrekking hebbende constructietekeningen, dringt zich evenwel de vraag naar voren, of het mondingsvuur op deze wijze wel voldoende aan het gezicht van den vijand is onttrokken.

Weliswaar zijn aan de invoering van kusthouwitsers t. o. van lang, modern kustgeschut van zwaar kaliber nog andere voor- en nadeelen verbonden, doch deze hebben betrekking op kosten, trefkans op vitale scheepsdeelen, levensduur, dracht, enz., factoren, die niet ter zake dienende zijn en daarom onbesproken zullen blijven. Ook ligt het niet in de bedoeling de verdere toepassing van kusthouwitsers in den kring der beschouwingen op te nemen. Alleen moge nog worden opgemerkt, dat de daaraan verbonden nadeelen niet van zóó overwegend belang werden geacht, dat zij de Amerikanen er van deden afzien dit geschut op vrij groote schaal bij hunne kustverdediging toe te passen, vooral

daar, waar tegemoetkomend vuur in eene bepaalde vaartrichting kan worden afgegeven. Bovendien ligt nog versch in het geheugen de hoogst onaangename ervaring, die de Engelsche oorlogsschepen bij de Dardanellen met verplaatsbare zware houwitser hebben opgedaan. Hiervan geeft Rudolf Zabel in zijn „Im Kampf um Konstantinopel” eene levendige beschrijving, die, hoewel eenzijdig, de tegenstanders van kusthouwitsers wel tot nadenken moet stemmen.

Van de opgesomde nadeelen, blijven alleen die over, genoemd onder 1. C. en 2, wanneer voor de vervulling van de vroeger, onder *b* omschreven, taak, d. i. het afgeven van onuitdoofbaar vuur in de 1e en 2e phase eener landing, lang geschut van middelbaar kaliber, gedekt opgesteld, dus vurende met indirecte richting, wordt bestemd.

Door het wegvallen der bezwaren, vermeld onder 1. A en B, heeft het lange kanon, bij toepassing van indirecte richting, naast het behoud van de groote voordeelen, genoemd onder 1 en 2, die, blijkens de opgedane ervaringen, thans even zoovele onmisbare eischen zijn geworden, een aanzienlijken voorsprong op den houwtiser.

Men vergelijke daartoe slechts het nevenstaande horizontale en verticale spreidingsbeeld van den houwtiser van 12 c.M. L/12 en van het kanon van 10.5 c.M. L/35 t. o. van het trefbaar oppervlak van een ongepantserd schip van \pm 5000 ton (fig. 1), waarbij is aangenomen, dat treffers tot 1 M. onder de waterlijn nog uitwerking van beteekenis hebben en gevuurd wordt op een afstand van 4000 M. (schaal 1 : 1300).

Een meer volledig beeld geeft het volgende overzicht, waarin de trefkans is bepaald t. o. van een stilliggend schip van de gegeven afmetingen en wel voor 10.5 c.M. L/35 in verticalen, voor 12 c.M. hw. L/12 in horizontalen zin, waarbij voor den houwtiser de, voor de verschillende afstanden meest geëigende, ladingen zijn genomen.

Afstand.	2000 M.	3000 M.	4000 M.	5000 M.
Totale hoogtespreiding van 10.5 c.M. L/35	5.6 M.	10.4 M.	17.6 M.	27.6 M.
„ lengte „ 12 „ hw. L/12	64 M.	96 M.	136 M.	152 M.
Trefkans „ 10.5 „ L/35	98.4 %	80.5 %	55.8 %	37.5 %
„ „ 12 „ hw. L/12	50 %	34.4 %	24.9 %	22.3 %
Vluchttijd „ 10.5 „ L/35	3.84 sec.	6.19 sec.	8.92 sec.	11.94 sec.
„ „ 12 „ hw. L/12	16.7 sec.	22.3 sec.	22.8 sec.	21.4 sec.

Bij het middelbare kustgeschut, dat tot 50 kalibers lang kan zijn, vertoonen trefkans (spreiding) en vluchttijd uiteraard nog gunstiger cijfers, dan bij het onderhavige kanon van 10.5 c.M. het geval is. De gekozen vuurmonden dienden trouwens slechts als voorbeeld ter verduidelijking en geven geenszins de meest gewenschte typen aan.

Alvorens nu de waarde, toe te kennen aan de beide overblijvende nadeelen, welk aan de beoogde indirecte vuurwijze uit lang, middelbaar

kustgeschut kleven, aan de praktijk te toetsen, mogen de middelen, die tot dusverre werden aangewend om direct richtende batterijen voor ontijdige vernietiging door overmachtige scheepsartillerie te vrijwaren,

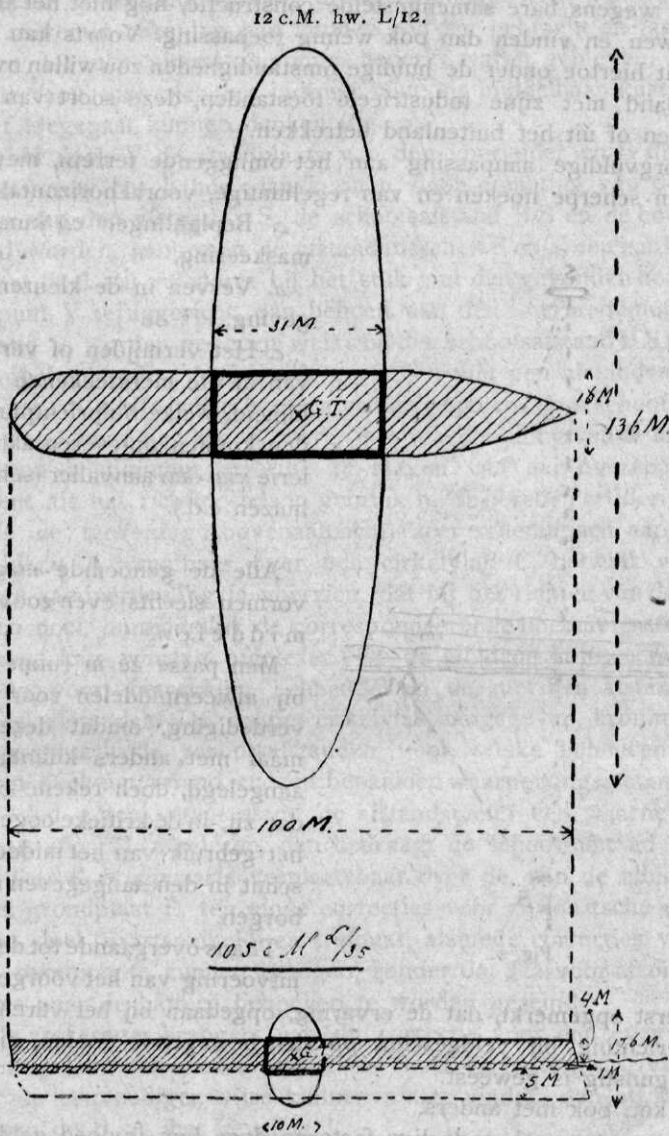

Fig. 1.

niet onvermeld blijven. Vooropgesteld dient daarbij, dat, vasthoudende aan den eisch van directe richting, eene doeltreffende dekking tegen zicht en vuur uit zee, is buitengesloten. Wel kan dit doel worden nagestreefd door de toepassing van:

a. Duikaffuiten.

Het gebruik hiervan geeft echter alleen dekking tegen waarneming en vuur, zoolang het kanon zelf niet schiet. Bovendien bezitten deze affuiten, wegens hare samengestelde constructie, nog niet het algemeen vertrouwen en vinden dan ook weinig toepassing. Voorts kan niet elk land, dat hiertoe onder de huidige omstandigheden zou willen overgaan, in verband met zijne industriele toestanden, deze soort van affuiten aanmaken of uit het buitenland betrekken.

b. Zorgvuldige aanpassing aan het omliggende terrein, met vermindering van scherpe hoeken en van regelmatige, vooral horizontale, lijnen.

c. Bepantingen en kunstmatige maskeering.

d. Verven in de kleuren der omgeving.

e. Het vermijden of verwijderen van al die merkteekenen in de nabijheid, welke hulprichtpunten zouden kunnen opleveren aan de artillerie van den aanvaller (seinmasten, huizen e.d.).

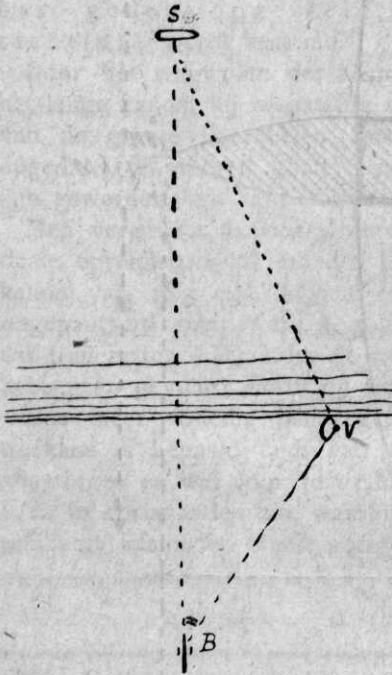

Fig. 2.

Alle de genoemde maatregelen vormen slechts even zooveel l a p m i d d e l e n .

Men passe ze in ruime mate toe bij afweermiddelen voor de nabijverdediging, omdat deze nu eenmaal niet anders kunnen worden aangelegd, doch rekene er niet op, dat zij, in de kritieke oogenblikken, het gebruik van het middelbare geschut in den aangegeven zin, waarborgen.

Thans overgaande tot de gedachte uitvoering van het voorgestelde, zij

allereerst opgemerkt, dat de ervaring, opgedaan bij het vuren met indirecte richting bij veldgeschut op zich bewegende doelen, niet onverdeeld gunstig is geweest.

Dit kon ook niet anders.

Immers, te veel nadeelige factoren doen hun invloed gelden op de juistheid van dit vuur, waarvan wel de voornaamste zijn: het kleine trefvlak, de gemaakte fouten t. a. van de geschatte correctie voor de zijwaartsche verplaatsing van het doel en die van de parallelle correctie, alsmede de onvermijdelijke spelingsfouten in de richtinstrumenten, die door het rijden en rossen zooveel te lijden hebben.

Geheel anders zou dit zijn geweest, wanneer het gebezigde doel de

afmetingen had bezeten van een flink schip, als een goede afstandsmeter ter beschikking had gestaan, het kanon op een vast punt op eene pivot-affuit geplaatst ware geweest, waardoor de correctie voor het verschil in afstand tusschen de opstellingsplaatsen van vuurleider en stuk zuiver in rekening had kunnen worden gebracht en instrumentfouten tot een uiterst minimum beperkt waren gebleven. Hiervan uitgaande, zou men zich het indirect vuur uit middelbaar kustgeschut, als volgt toegepast kunnen denken (fig. 2).

Zij S het doel, V de standplaats van den vuurleider en B de opstellingsplaats van het kanon, dan kunnen, door opmeting van den hoek SVB en van den afstand VS , de schootsafstand BS en de hoek SBV berekend worden, aangezien de afstand tusschen B en V een constante is.

Ligt het doel stil en wordt bij het stuk met den gevonden hoek SBV op het punt V teruggedricht, dan behoeft aan den vuurmond nog slechts de elevatie te worden gegeven, welke bij den schootsafstand BS behoort, om het doel te tfeffen. VS wordt gevonden met een afstandsmeter.

Voor het op snelle wijze bepalen van de gegevens voor schootsafstand en hoekstand voor het kanon, ware, met inachtneming van de hieronder aangegeven wijzigingen, gebruik te maken van een overeenkomstig instrument als het richttoestel, in gebruik bij de bereden artillerie (fig. 3).

Zooals de teekening (bovenaanzicht) zeer schematisch aangeeft, is een alhidade A draaibaar over een cirkelvlak C , hetwelk van eene zoodanige randverdeeling is voorzien, dat bij het richten van den kijker K op een doel, onmiddellijk de corresponderende hoekmeterstand voor het kanon, kan worden afgelezen. Op de alhidade komt eene meterverdeeling voor, betrekking hebbende op de, met den afstandsmeter verkregen, afstanden. De, op het cirkelvlak aangegeven, kromme lijnen stellen graphisch de schootsafstanden voor, welke behooren bij een bepaalden hoekmeterstand en een bepaalden waarnemingsafstand. Heeft bijv. in den geteekenden stand de afstandsmeter een waarnemingsafstand van 4600 M. afgelezen, dan bedraagt de schootsafstand 5000 M.

De kijker K is zijwaarts verplaatsbaar over de, aan de alhidade bevestigde, grondplaat P , ten einde correcties voor zijwaartsche verplaatsing van doel (vaartsnelheid) en trefpunt, alsmede correcties voor den wind in rekening te kunnen brengen, zonder dat daarvoor afzonderlijke correcties naar de batterij behoeven te worden geseind.

Het in rekening brengen van de correctie voor den evenwijdigen afstand zal, door den vasten stand, die B , C . en batterij t. o. van elkaar hebben, op eenvoudiger wijze kunnen plaats vinden, dan bij het richttoestel van de B , A . het geval is.

De af te geven snelvuren zullen het meest tot hun recht komen bij gebruikmaking van de onafhankelijke richtlijn. Bij geschut, dat hiervoor niet expresselijk is ingericht, kan het toch mogelijk zijn, dat de toepassing van het beginsel met eenvoudige middelen is te bereiken, doordat bijv. eene luchtbel-inrichting met elevatie-verdeelingen, als bij den

opzet van 7 c.M. veld, voor het geven van de hoogterichting en van den terreinhoek, de op en neergaande beweging van het kanon volgt, terwijl een instrument, voor het geven van den gecommandeerden hoekmeterstand, is bevestigd aan eenig affuitdeel, dat enkel de horizontale

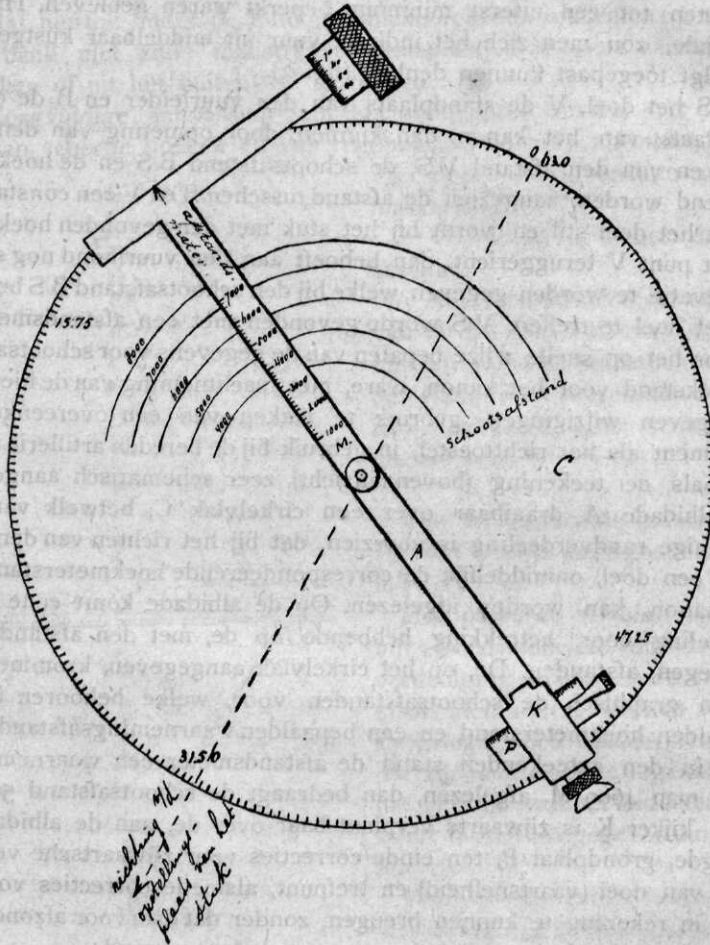

Fig. 3.

beweging medemaakt. Ook tijdens het laden zou dan het richten kunnen worden voortgezet.

De vuurleiding is uit den aard der zaak bij indirecte richting meer ingewikkeld dan bij de toepassing van directe richting. Daarom verdient het alleszins aanbeveling, de schietmethode zoo eenvoudig mogelijk te doen zijn. Teveel berekeningen, teveel correcties, zijn uit den booze; door te streven naar eene uiterste nauwkeurigheid, zal men juist bedrogen uitkomen. Zoo is het bijv. zeer wel mogelijk, met behulp

van het hoekmeetinstrument en den afstandsmeter, de vaartsnelheid van het doel te bepalen. Ook kan, door berekening, het verschil tusschen de waargenomen en de werkelijke afwijking van elk schot, in rekening worden gebracht. Toch blijve dit alles, bij de onderwerpelijke geschutssoort, beter achterwege en worde uitsluitend gestreefd naar een snel met voldoende nauwkeurigheid in de richting brengen der batterij, met de gegevens voor de eerste laag.

Wel zal men daartoe bij elk stuk, vóór den aanvang van het vuur, den stand van het getij, met de hiervoor bestemde luchtbel voor den terreinhoek, in rekening brengen, terwijl uit correctie-tabellen, door den onder-commandant te raadplegen, de vereischte correctie voor het convergeeren der richtlijnen, moet zijn af te leiden. Onder gunstige omstandigheden kan dit laatste zelfs geheel achterwege blijven, n.l. indien de batterij slechts bestaat uit 2 stukken, die dicht bij elkaar zijn geplaatst, als de afstand: batterij-vuurleider gelijk is aan, of kleiner is dan den afstand tusschen dezen laatsten en het doel, en de hoekmeterstand wordt genomen t. o. van een vast punt, gelegen midden tusschen de beide emplacementen in.

In beginsel schiet de batterij-commandant, na de eerste laag, op overeenkomstige wijze, als bij de veld-artillerie het geval pleegt te zijn bij gebruikmaking van den opgestelden batterijkijker. Hierbij is schietvaardigheid numero één. In tegenstelling met het automatisch afgeven van trommelvuur, moet de beoogde schietwijze als een *k u n s t* worden beschouwd, waarvoor niet iedereen aanleg bezit en die, eenmaal aangeleerd, door veelvuldige beoefening dient te worden onderhouden.

Snelvuur, met bijv. 3 schoten per stuk met dezelfde gegevens, zal regel moeten zijn. Alle commando's worden op moderne, d. i. electriche, wijze naar de batterij overgebracht.

Met het oog op de verschillende doelen, die onder vuur genomen moeten kunnen worden, behooren zoowel granaten als granaatkartetsen (liefst B. G. K. T., waarvan de koppen op het water springen en hierdoor het bepalen van plus en min gemakkelijk maken, daarbij tevens het voordeel opleverende, kleine, ongepantserde vaartuigen tot zinken te kunnen brengen) ter beschikking te staan. Die doelen zijn: mijnen-visschers, lichte oorlogsvaartuigen, transportschepen, sloepen en barkassen, gelande troepen.

De torpedobooten en jagers, die zich snel kunnen bewegen, vormen hiervan de het moeielijkst te bevuren doelen. Weliswaar zullen zij zich, tijdens het voorspel van de landing, wel niet voortdurend met de grootste snelheid bewegen en varen zij gemeenlijk in groepsverband, waardoor de trefkans vermeerdert, doch de vuurleider zij er zich wel van bewust, dat deze vaartuigen op zichzelf geen bedreiging van belang opleveren. Zij toch hebben voornamelijk tot taak de kust te verkennen en zullen dit trachten te bereiken, door op demonstratieve wijze vuur uit te lokken. De verdediger moet dus wel zeer geldige redenen hebben, om de tegenpartij hierbij in de kaart te spelen, door het inzetten van afweer-

middelen, die beter voor een later, ernstiger stadium waren te sparen.

Aan de keuze van opstellingsplaatsen voor het geschut, komen al mede verschillende omstandigheden te pas. De zeer gestrekte baan van het nieuwe, lange, kustgeschut van middelbaar kaliber, brengt met zich mede, dat dit op vrij grooten afstand van de vóórliggende dekking, dus van de kust, verwijderd moet staan, wil het over eene voldoende dekking kunnen beschikken en nog werkzaam vuur afgeven op de kleinere afstanden. Mag men aannemen, dat eerst bij eene dekkende hoogte van ± 4 Meter de vlam van het schot geheel onzichtbaar wordt, dan zal die hoogte moeten worden gerekend boven de lijn, gaande van de monding van het eigen kanon naar het, voor de tegenpartij meest gunstig gelegen, waarnemingspunt (fig. 4). Is dus

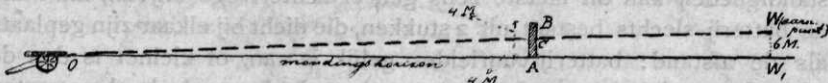

Fig. 4.

bekend op welken afstand een vijandelijk oorlogsschip, uit een oogpunt van navigatie, uit de kust moet blijven en hoe hoog ten naastenbij het punt, waaruit de waarneming kan geschieden, zich boven den mondingshorizon zal bevinden, dan kan, bij eene gegeven dekkingshoogte, gemakkelijk de afstand $O A$, waarop het kanon hoogstens verwijderd mag zijn van die dekking, worden bepaald, om gevrijwaard te zijn tegen zicht uit zee, ook tijdens het vuur.

Bevindt de dekking zich onmiddellijk aan de kust en zij bijv. $A W_1 = 500$ M., de dekkingshoogte $A B = 8$ M. en de waarnemingshoogte $W W_1$ boven den mondingshorizon $= 6$ M., dan volgt uit: $A C : W W_1 = O A : O W_1$ dat $O A = 1000$ M.

Hoe staat het dan echter met de te bereiken „kortste baan”, waarmee nog over de dekking kan worden heen gevraagd?

De gekozen getallen behoudende, wordt in de onderstaande teekening (fig. 5):

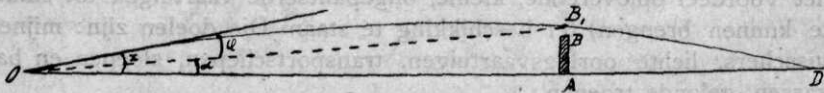

Fig. 5.

$A B_1 = 9$ M., wanneer de afstand $B B_1$ als minimum-vluchthoogte boven de dekking, gesteld wordt op 1 M. Uit de teekening volgt, bij vuur uit het kanon van 10.5 c.M. L/35:

- $\phi =$ schootshoek voor 1000 M. $= 44'$
- $\alpha = 9^{\circ}/00$ $= 30'$
- $x =$ schootshoek voor de kortste baan $= 1^{\circ}14$
- kortste baan $O D$ $= 1500$ M.

Komen de landingsloepen in dit geval dus binnen den afstand van

500 M. uit den wal en zou men met dit geschut toch willen doorvuren, dan moet, bij gebruikmaking van tijdvuur, de z.g. „verkorte tempeering” worden toegepast, doch dan nadert tevens het tijdstip, waarop de afweermiddelen voor de nabijverdediging hun vuur moeten openen. Wil men het tijdstip der toepassing van de verkorte tempeering echter verschuiven, dan moet het kustgeschut meer landwaarts worden geplaatst, zooals uit het voorgaande gemakkelijk valt af te leiden.

Nog andere vraagpunten zullen zich voordoen, bijv. die, welke betrekking hebben op de keuze der meest gewenschte batterij-stellingen, voor het geval de te verdedigen kust laag is en geen dekkende duinen bezit. Men zal dan dekking moeten zoeken achter meer landwaarts gelegen dijken, huizengroepen, geboomte e. d., daarbij zorg dragende niet te dicht op de dekking stelling te kiezen, doch op een honderdtal Meters erachter, teneinde het nadeel te ontgaan dat, wanneer een vijandelijk schip de opstellingsplaats mocht hebben ontdekt, het voor de verdere waarneming kan gebruik maken van hulprichtpunten, gelegen in de lijn der dekking.

De aanleg van een en ander dient gepaard te gaan met eigen verkenningen uit zee, die de proef op de som zijn voor de verrichte berekeningen.

De opstellingsplaats van den vuurleider met zijn toegevoegd personeel moet zoodanig gedekt, zoowel tegen waarneming als tegen vuur, zijn aangelegd, dat het „blind schieten” der batterij vrijwel is uitgesloten. Mocht dit nochtans geschieden, dan dient de Artillerie-Commandant op het betrokken kustfront zijne voorzorgen in dier voege te hebben gekozen, dat het vuren der benadeelde batterij nog op eene andere wijze is verzekerd. Dit kan op verschillende manieren geschieden, bijv. door de betrokken batterij in de hand te geven van den vuurleider eener naburige batterij, wien dan natuurlijk te voren de daartoe noodige verbindingen en schietgegevens (voornamelijk die, welke betrekking hebben op de zijwaartsche richting) ten dienste moeten staan. Eén der aan hem toegevoegde onderofficieren neemt dan het bevel over de eigen, hijzelf dat over de andere batterij op zich. Beter nog is het, te voren één of meer reserveopstellingsplaatsen voor de bevelsorganen van eenige batterijen in te richten en z. m. te bezetten, terwijl bovenal het streven moet bestaan den onder-commandant in of nabij zijne batterij een waarnemingspunt te verzekeren, vanwaar uit hij z. n. het vuur, hetzij met gebruikmaking van indirecte, dan wel met directe richting, in kritieke momenten (bijv. bij geslaagde landing) kan leiden.

Allicht zal nog de opmerking worden gemaakt, dat op de geschetste wijze het lange geschut aanmerkelijk verder van het strand verwijderd moet blijven, dan bij het gebruik van houwitsers. Stel, dat het hieruit voortspruitende verschil in te bereiken schootsverheid, 1000 M. bedraagt, dan is een blik op de hierop betrekking hebbende tabel (blz. 6) voldoende, om te doen zien dat, niettegenstaande dit verschil, het lange

kanon in trefkans en vluchttijd den houwitser nog verre de baas blijft.

Rest nog, de aandacht te vestigen op de drie volgende, bijkomstige voordeelen, verbonden aan het geschetste gebruik van lang kustgeschut.

1. De verhoogde mogelijkheid om de kanonnen goed gedekt tegen vliegeraanvallen op te stellen, waardoor:

2. de bediening van het geschut rustiger en zekerder kan geschieden, vooral ook omdat rechtstreeksch, d. i. werkzaam, vuur uit zee niet behoeft te worden gevreesd.

3. Na geslaagde landing kunnen deze kanonnen nog zeer veel bijdragen tot het tegengaan van 's vijands uitbreiding.

In de Mei/Juni aflevering van de „Journal of the U. S. Artillery” komt eene beschouwing voor, betreffende het gebruik van, zelfs zeer zwaar, kustgeschut op spoorwagens, die op rails langs de kust worden verplaatst. De gedachte, die hieraan ten grondslag ligt, spruit voort uit het streven, om zoo min mogelijk verdedigingsmiddelen aan een vaste plaats te binden, doch ze daar, waar dit noodig en mogelijk blijkt — in innige samenwerking met de mobiele landstrijdkrachten, die, als van ouds, zelfs op eene bevestigde kust, de eindbeslissing moeten brengen — in te zetten. Het mobiliteits-beginsel als volkomen juist erkennende, dient hierbij niet uit het oog te worden verloren, dat het niet te vermijden gebruik van rails, het zwakke punt vormt. Immers, eene landing in grooten stijl, zal in de toekomst wel steeds gepaard gaan met krachtige aanvallen door sterke vlieger-eskaders en voor dezen vormen de rails, indien zij niet over hare volle lengte afdoende tegen zicht van boven gedekt zijn, eene welkome aanduiding, in welke richting zij hunne aanvallen moeten uitvoeren. Met het vernielen of beschadigen der rails houdt instantelijk de verplaatsbaarheid van het geschut op. Daarom zal toch een artilleristisch zwakke verdediger, daar, waar de maskeering voldoende verzekerd is, de toepassing van lang geschut op rails toejuichen. Bij geschut, dicht aan de kust opgesteld, met directe richting vurende, moet de uitvoerbaarheid hiervan worden betwijfeld, doch in meer teruggetrokken opstellingen, als werd betoogd, zal een gedekte aanleg der rails meestal mogelijk blijken.

Ten slotte nog dit.

De gegeven beschouwingen maken geenszins aanspraak op volledigheid; zij beoogden slechts eene aangelegenheid te berde te brengen, die de overdenking ten volle waard is, met het oog op het groote belang, dat er mede gediend zou kunnen zijn. Het is mogelijk, dat de geschetste bezwaren in de praktijk niet zullen meevallen, doch men bedenke daarbij, dat twee feiten onomstootelijk vaststaan en wel:

A. dat de voorgestane schietwijze in beginsel toepassing vindt, zoolwel bij veld- als kustartillerie (houwitsers);

B. dat het vuur uit open kustbatterijen, t. a. van scheepsartillerie bewapend met interieur geschut, eene fictie moet worden geacht.

Er moet dus naar eene andere oplossing worden gezocht.

De organisatie der Infanterie-Depôts,

DOOR

M. VAN LOKHORST,

Eerste-Luitenant der Infanterie.

Nadat de organisatie-Colijn tot stand was gekomen, had elk Regiment Infanterie in vreedstijd een Depôt-compagnie gekregen, welke compagnie zich bij mobilisatie in tweeën zou splitsen en aldus de helft zou uitmaken van het bij de Brigade te vormen Depôt-Bataljon.

Gelukkig dat de organisatie-Colijn ons deze regeling nog vóór het oorlogsjaar 1914 had geschonken, want anders ware zeker de vorming der Depôt-Bataljons nóg moeilijker geweest dan zij nu reeds was.

Niemand had een langdurigen mobilisatie-toestand zonder oorlog, zooals we nu doormaken, kunnen verwachten. Geen enkele regeling ware dus van te voren tot in details te ontwerpen geweest, die in de nu gebleken behoeften dadelijk had kunnen voorzien.

Maar juist omdat men bij mobilisatie nooit weten kan wat gebeuren zal, dient men de organisatie der Depôts toch zoodanig te maken, dat op de voornaamste eventualiteiten gerekend wordt. Naar mijne meening moeten daaronder worden gerekend:

- 1e. een oorlogstoestand van korten duur;
- 2e. een langdurige oorlogstoestand;
- 3e. een mobilisatietoestand van korten duur zonder oorlog;
- 4e. een langdurige mobilisatietoestand zonder oorlog.

De organisatie der Depôts dient — hiermede rekening houdende — te zijn:

- a. elastisch, (de onderdeelen niet te groot; niet te veel onderdeelen);
- b. voor alle Depôts gelijk of althans op gelijken grondslag;
- c. voldoende voorzien van vakkundig personeel op het gebied van instructie, administratie, verpleging enz.

Slaan we nu de Oorlogsorganisatiën op, dan zien we, dat wel werd voldaan aan punt *b*, doch niet aan *a* en *c*, gelijk uit het hierna volgende moge blijken.

Daar gedurende de mobilisatie het beginsel genoemd onder *b* ook nog werd losgelaten, komt het mij voor dat een betere organisatie voor de Infanterie-Depôts gewenscht is.

Gaan we eerst eens na wat de eigenlijke bestemming der Depôts is.

Die bestemming moet of kan zijn:

- 1e. Uit de Depôts moet men aanvulling kunnen ontvangen voor het strijdende (of althans gemobiliseerde) Leger.

2e. Naar de Depôts moeten afvloeien de geestelijk of lichamelijk voor het strijdende (of althans gemobiliseerde) Leger ongeschikten die niet geheel afgekeurd zijn (gemakshalve zal ik deze categorie bij de verdere behandeling van het onderwerp noemen: „ongeschikten”).

3e. Bij de Depôts zullen zeer waarschijnlijk — en in geval van oorlog beslist — opleidingen tot hooger rang plaats moeten vinden.

In verband met deze driedelige bestemming zullen we in de Depôts in hoofdzaak aantreffen:

a. recruten;

b. ongeschikten;

c. in opleiding zijnd personeel voor hooger rang;

d. de door het strijdende (of althans gemobiliseerde) Leger als overcompleteet afgegeven kaderleden en manschappen.

De onder *d* genoemde categorie zal in oorlogstijd spoedig verdwenen zijn en is dat nu — na een lange mobilisatieperiode — ook reeds sedert lang.

Hoofdzakelijk komen dus voor bespreking in aanmerking de categorieën *a*, *b* en *c*.

a. DE RECRUTENCOMPAGNIE.

Aanvankelijk werden de 4 compagnieën van het Depôt-Bataljon gecommandeerd door de organiek bij de vredes-Depôt-compagnieën ingedeelde Luitenants.

De Kapiteins-commandanten dier vredescompagnieën waren met het veldleger meegegaan en hadden dus hun onderdeel vaarwel gezegd.

Mijns inziens ware het beter geweest al het kader van de vredes-Depôt-compagnieën, dus ook de Kapiteins-commandanten, in de Depôts te houden. Later zal blijken waarom.

Al spoedig begonnen de Depôt-Bataljons zich uit te breiden en richtten nieuwe compagnieën op.

Eenzelfde systeem werd daarbij niet gevolgd en zoo kon het voorkomen, dat bij nagenoeg gelijke sterkte, het eene Depôt 2-maal zooveel compagnieën had als het andere.

Die toestand bracht een zeer verschillende indeeling mede van den omvang der bezigheden en van de verantwoordelijkheid der C.Cn.

Terwijl er compagnieën zijn geweest van 1000 man (niet op papier, maar aanwezig) waaronder ruim 800 recruten, kwamen elders compagnieën voor van nog geen 150 man, waarbij ongeveer 100 recruten.

Merkwaardig genoeg hield zelfs de verdeeling der officieren over de compagnieën niet eens altijd verband met die verschillende sterkte.

Een ander groot verschil bestond daarin, dat de sterke, onnatuurlijk groote compagnieën, nimmer eens rust kregen en nauwelijks hadden zij eene lichte of jaarklasserecruten afgeleverd of slechts enkele dagen daarna kwamen de nieuwe recruten weer bij die compagnieën aan. Soms waren zelfs meerdere opleidingsgangen bij zoo'n groote com-

pagnie en daardoor vermeerderden de moeilijkheden en in gelijke mate de contrôle.

Waar men meer compagnieën bij het Depôt had ingedeeld, kon een betere methode gevolgd worden en kreeg dikwijls elke compagnie na aflevering der recruten eenigen tijd om zich voor te bereiden op de ontvangst der nieuw ingelijfden, om het kader eens wat „bij te werken” en de hun zoo hoog noodige ontspanning te geven in den vorm van eenige dagen verlof.

De compagnieën hadden niet meer recruten mogen hebben dan een goede africhting toelaat en in geen geval hadden zij een zoo uiteenloopende sterkte mogen hebben.

In vreedstijd heeft een compagnie nimmer meer dan 80 recruten, voor welker opleiding de beroepskapitein dan minstens beschikte over een luitenant, een sergeant-majoor-instructeur, een viertal sergeanten en eenige korporaals; allen vakmannen. Over welke krachten beschikt echter de commandant van een recrutencompagnie bij een Depôt? Beroepsinstructeurs zijn met een kaarsje te zoeken en juist de sergeant-majoor-instructeur, voor wien bij het Depôt zoo'n nuttige werkkring zou zijn weggelegd, ontbreekt daar en doet bij het Veldleger hetzelfde werk als de jonge, pas benoemde verlofsofficier.

Mij is zeer wel bekend, dat de C.Cn. bij het Veldleger ongaarne hun S. M. I.'s zullen missen, doch wat het zwaarst is, moet het zwaarst wegen en recrutenopleiding zal juist in oorlogstijd een gewichtig iets zijn.

Van de S. M. I.'s zal een goed voorbeeld uit kunnen gaan voor de overige onderofficieren, waarvan het grootste deel geen beroepsmilitair is.

Moeten dus de Depôts ongetwijfeld over meer goed geschoold instructief kader beschikken dan thans het geval is, zeer zeker zal men een maximum dienen vast te stellen voor de bij één compagnie in te deelen recruten.

Waar in vreedstijd onder gunstige omstandigheden 80 recruten het maximum vormden, daar zal men toegeven, dat aantallen van 600 en 700, ja zelfs van 800 recruten bij één compagnie niet mogen voorkomen. Wel mag worden gevegd, dat bij mobilisatie intensiever gewerkt wordt en zeker doet men goed uit economische overwegingen alsmede om versnippering te voorkomen, een minimum vast te stellen. In verband met deze eischen komt het mij voor, dat het aantal recruten bij één compagnie zich zou mogen bewegen tusschen 100 en 200. Met de daarvoor benoedigde kaderleden en subsistenten wordt dan toch nog een onderdeel verkregen, waarvan de sterkte variëeren kan van ± 125 tot ± 250 personen. Denkende aan het niet te vermijden administratieve werk, zou daarmede dan toch zeker den C.C. een flinke taak op de schouders worden gelegd, doch een taak, die bij stoere werkkraft en behoorlijke kennis dan ook naar behooren vervuld zal kunnen worden.

Verder zal de C.C. moeten kunnen beschikken per ± 50 recruten over 1 officier (waarbij de S. M. I. dan onder de officieren meetelt)

en — evenals thans ongeveer als maatstaf wordt genomen — over 3 à 4 sergeanten en korporaals.

Thans ben ik genaderd tot een punt, dat ik beschouw als een der voornaamste gebreken van den tegenwoordigen toestand bij de Depôts, n.l. de keuze der compagnie's commandanten. Eigenlijk heeft keuze, in den waren zin van het woord, thans niet plaats. Immers men belast vrij wel steeds de oudste Luitenants met deze taak, waardoor vele Depôtcompagnieën — ja thans zelfs de meeste — door verlofsluitenants worden gecommandeerd. Men had hier moeten trachten vast te houden aan den eisch, dat de vorming tot oorlogssoldaat in de hand van beroepspersoneel moest blijven.

Achte ik de aanwezigheid van S. M. I.s in de Depôts zéér wenschelijk, bepaald noodzakelijk acht ik het, dat de C.C. van de recrutencompagnie beroepsofficier of althans gewezen beroepsofficier zij.

Gaarne breng ik hulde aan den goeden wil en de werkkraft der verlofsofficieren, C.Cn. in de Depôts, doch die goede eigenschappen waren zeker buiten de Depôts beter aan te wenden geweest. De opleiding en oefening van den verlofsofficier toch stempelt hem allermint tót den meest geschikten commandant van een recrutencompagnie.

Dat niettemin toch nog zooveel goeds van de recrutenopleiding terecht is gekomen, mag dan ook worden aangenomen als een tastbaar bewijs van den ijver, den goeden wil en het aanpassingsvermogen van de vele zeer geschikte elementen onder onze oudere verlofsluitenants. Bedenkt men daarbij, dat die verlofsofficieren de medewerking van goed onderlegd, terzake kundig, kader meestal moesten ontberen dan zal het geen verwondering baren, dat bij nauwlettende beschouwing de deskundige toeschouwer veel fouten en gebreken waarneemt. Met name de schietopleiding heeft hierdoor zeker veel te lijden gehad.

Dat men wel genoodzaakt was in de Depôts verlofsluitenants als C.C. aan te stellen, is in hoofdzaak te wijten aan de vigeerende ancienniteitsregeling en dit vestigt mijns inziens opnieuw de aandacht op de wenschelijkheid om deze ancienniteitsregeling aan een grondige revisie te onderwerpen.

Behalve in de slechte salariëering, zie ik vooral daarin de oorzaak van den zoo sterk verminderden toeloop naar de Koninklijke Militaire Academie.

De beroepsmilitair zal in elk Leger noodzakelijk blijken, doch moet daarin dan ook een waardige plaats innemen.

Wellicht stelt de Redactie mij later nog eens in de gelegenheid deze quaestie nader te bezien.

b. DE „ONGESCHIKTEN”-COMPAGNIE.

Zoodra de toevloed van ongeschikten bij het Depôt zoo groot wordt, dat men er meer heeft dan noodig is om de onderdeelen te voorzien van corveeërs, bureaupersoneel enz., ontstaat de behoefte de ongeschik-

ten in afzonderlijke afdeelingen te vereenigen. Zij zouden anders remmend werken op de opleiding en — gezien het aantal gedegeneerden, dat zich onder hen bevindt — veelal een verkeerd voorbeeld geven aan de recruten.

Ten einde een streng toezicht mogelijk te maken, zijn zij dan ook in de meeste Depôts in afzonderlijke compagnieën vereenigd.

Ook hier mag de sterkte niet te groot worden en om de gedachten te bepalen de grens van 300 man niet overschrijden. Het zou dus noodig kunnen blijken in het Depôt meerdere ongeschikten-compagnieën op te richten. Ik kom op deze aangelegenheid nog terug.

Hier geldt volstrekt niet de eisch, dat een beroepsofficier C.C. behoort te zijn, maar wel zal deze commandant moeten zijn een in den dienst doorkneed militair met veel menschenkennis en stalen zenuwen. Een flink landweerofficier lijkt hier de aangewezen persoon.

Bij de ongeschikten-compagnie zouden ook de tijdelijk bij het Depôt gedetacheerden in onderhoud kunnen worden opgenomen om de opleiding van recruten en kader ongestoord te laten.

c. DE OPLEIDINGSCOMPAGNIE.

In den beginne werd bij de Depôts in het geheel niet opgeleid tot hooger rang, later gebeurde dit veelal — als ik mij zoo uitdrukken mag — tusschen de druppeltjes door totdat de opleiding van aanstaande verlofsofficieren bij de Depôts zou plaats hebben tot den rang van sergeant en daarmede de behoefte ontstond aan afzonderlijke opleidingsonderdeelen. Bij vele Depôts ging men dan ook over tot de vorming van een opleidingscompagnie. Eenheid bestond echter ook in dit opzicht weer niet en eene verplichting tot opleiding voor hooger rang van het eigen kader bij de Depôts bestaat — voor zoover mij bekend — ook nu nog niet.

Dat ook hier de beste methode is afzonderlijke opleidingscompagnieën te vormen, is dan ook mijn overtuiging doch onder bepaalde voorwaarden. Men dient bij die te vormen opleidingscompagnieën uit te gaan van het principe, dat de eigenlijke opleiding, d. i. dus het geven van practisch en theoretisch onderwijs, hoofdzaak dient te zijn en niet de behartiging van belangen van Inwendigen Dienst enz.

Men doet het beste hierbij eens een kijkje te nemen bij het burgerlijk onderwijs. Daar heeft het onderwijzerspersoneel ruimschoots de handen vol met het onderwijs zelf en men zou er niet over denken dat personeel nog andere opdrachten van den meest uiteenloopenden aard te geven. Reeds staat het militair onderwijzerspersoneel voor een veel zwaardere taak omdat het vooral ook veel practisch onderwijs moet geven en steeds rekening moet houden met de eischen van de krijgstucht. De burgeronderwijzer daarentegen verlaat zijn school en heeft met weinig meer te maken.

Men zal dus goed doen — wil men het onderwijs zoo vruchtdragend

mogelijk doen zijn — de officieren en de onderofficieren, belast met het geven van instructie bij de opleiding, zooveel als eenigszins mogelijk is, vrij te stellen van Garnizoensdienst en Inwendigen Dienst. Zij zullen zich dan geheel aan het onderwijs kunnen geven, blijven frisch en behouden de lust om ook in vrijen tijd zich, ten bate van het door hen te geven onderwijs, verder te ontwikkelen.

Overlading met administratief werk moet natuurlijk in het geheel niet voorkomen, zoodat de commandant van de opleidingscompagnie in geen geval tevens de eigenlijke chef der opleiding, de leider van het onderwijs, mag zijn.

Dit is dan ook zeer wel mogelijk als men voor commandant van dit onderdeel bestemt een verlofsofficier of tijdelijk officier, liefst in den rang van kapitein of anders een oud-luitenant, terwijl dan het eigenlijke onderwijs opgedragen wordt aan een beroeps-eerste luitenant als Hoofd, met onder hem werkzame officieren en onderofficieren.

Het onderwijspersoneel dient met zorg te worden gekozen, vooral als het geldt de opleiding van aanstaande verlofsofficieren.

Ook hier zij er op gewezen, dat het niet gewenscht is meerdere opleidingsgangen bij één onderdeel te vereenigen: overzicht en leiding worden daardoor in hooge mate bemoeilijkt. Ook hier geeft het burger-onderwijs weer het richtsnoer aan.

Men zou er niet over denken b. v. aan den Directeur van een Hoogere Burgerschool tevens het toezicht op te dragen over eenige klassen, waarin Lager Onderwijs werd gegeven. Evenmin dient men den officier, Hoofd van de officiersopleiding te belasten met de vorming van korporaals en onderofficieren, bestemd om in dien rang te blijven. Zijn aandacht wordt daardoor verdeeld en daarmee zijn werkkracht verminderd.

Het is dus mogelijk, dat de behoefte aan meerdere opleidingscompagnieën ontstaat en in het door mij gedachte systeem is met die behoefte dan ook rekening gehouden, gelijk nader zal blijken.

STAF EN INDEELING VAN HET DEPÔT.

Weldra waren de Depôtcommandanten zoo overladen met werk van administratieven aard, dat leiding en contrôle van den dienst (dus de hoofdzaak!) niet meer goed mogelijk was. Om aan dit euvel te gemoet te komen werd het instituut der Kapitein-Instructeurs in het leven geroepen.

Ongetwijfeld hebben de K.-I.s de moeilijke en omvangrijke taak der Depôtcommandanten verlicht, doch hunne positie is eene eigenaardige en eene juiste gezagsverhouding is dan ook zoek.

Zonder bepaalde verantwoording te dragen en zonder strafbevoegdheid, heeft de K.-I. geen behoorlijke taak, kan nooit krachtig werkzaam zijn en kan onmogelijk in een Depôt van veelal 2000—4000 man sterkte — zelfs bij hard werken — vaste leiding brengen.

Bovendien werd naar het inzicht der Dep.commdanten van de diensten

der K.-I.s een zeer uiteenlopend gebruik gemaakt. Zoo werden soms onderzoeken aan hen opgedragen of wel de K.-I.s namen zitting in tal van commissies en ook gebeurde het wel, dat den K.-I. werd opgedragen in te grijpen in den inwendigen dienst der compagnieën en in andere diensten, die geheel tot het ressort der C.Cn. behooren. Waar dat het geval was kwamen de C.Cn. ook al in een eigenaardige positie en zagen op hun rechten en plichten — vastgelegd in de reglementen en voorschriften — veelal inbreuk maken.

De C.C. is immers rechtstreeks verantwoordelijk voor de krijgstucht, den goeden geest en de geoeffendheid van zijn onderdeel aan den B.C.

Al deze maatregelen mogen ten doel hebben gehad de vele moeilijkheden te overwinnen, in veel gevallen zijn juist door de instelling der K.-I.s de moeilijkheden vergroot.

Om een goede gezagsverhouding te verkrijgen, dient men het gewone stelsel te volgen, dat iedereen verantwoording verschuldigd is aan een hooger commandant en dat verkrijgt men als de compagnieën gegroepeerd worden tot bataljons en die weder tot een Korps.

Meteen zou daarmee de moeilijkheid weggenomen zijn, die zich in den aanvang van de mobilisatie voordeed, dat de BataljonsCt. niet de rechten en plichten had van den KorpsCt.

Als C.dten der bataljons zouden dan moeten optreden de Kapiteins-C.dten der vredesdepôtcompagnieën, die zich direct bij mobilisatie zouden moeten omvormen tot depôtbataljons, aanvankelijk bestaande uit een staf en 2 compagnieën. Als C.dten dier 2 compagnieën zouden dan, evenals nu het geval is geweest, de Luitenants van de vredesdepôtcompagnie moeten optreden.

De vredesorganisatie zou dus per Regiment Infanterie 1 kapitein meer moeten aanwijzen, zoodat de commandant van de vredesdepôtcompagnie niet tevens commandant zou zijn van een der veldcompagnieën van het Regiment, een wijziging, die een verbetering mag heeten.

Beschouwen we nu het, volgens het gedachte systeem opgerichte, depôtbataljon. Zoodra de behoefte zich daaraan doet gevoelen, dus zoodra de op te leiden recruten de 400 overschrijden, moet overgegaan worden tot oprichting van nieuwe recrutencompagnieën.

Hier echter dient direct het maximum aantal compagnieën te worden vastgesteld en er is geen enkele reden om het gewone aantal van vier te overschrijden, te meer niet, omdat weldra de oprichting van een ongeschiktencompagnie, of van een opleidingscompagnie (of van beide) in het bataljon noodig zal blijken.

Voor de nieuw op te richten compagnieën moeten geschikte commandanten (volgens de behandelde eischen) en behoorlijke encadreering, zoo noodig van het veldleger betrokken worden. Men vergete dan vooral ook niet, dadelijk sergeanten-majoor-instructeur in te deelen.

Aanvankelijk bestaande uit een staf en 2 compagnieën, kan het bataljon dus na verloop van tijd bestaan uit een staf, 4 recrutencompagnieën, een ongeschiktencompagnie en een opleidingscompagnie.

Goede gezagsverhouding, behoorlijk overzicht en elastische indeeling zijn daarmede gewaarborgd. Zoodra wederom nieuwe compagnieën opgericht zouden moeten worden, dient men dan tevens over te gaan tot vorming van een nieuw bataljon.

Stel, er waren totaal 8 recrutencompagnieën, behorende tot 2 bataljons, dan richt men een 9e compagnie op en verdeelt de 9 compagnieën over 3 bataljons. Zonder nieuwe bataljons op te richten, kan dan het aantal recrutencompagnieën stijgen tot 12.

Daarna zou men bij behoefte aan nieuwe recrutencompagnieën een vierde bataljon moeten vormen. Meer dan 4 bataljons dienen echter in één Korps niet gevormd te worden, dan zou men in dezelfde ongewenschte toestanden vervallen als men nu heeft met het aantal compagnieën in het Depôt-Bataljon.

Mochten, in het door mij gedachte stelsel, de omstandigheden nog verdere uitbreiding noodig maken nadat reeds 4 bataljons in het Korps waren gevormd, dan zou het beter zijn over te gaan tot vorming van nieuwe Depôtkorpsen; waarmede dus een Depôtkorps per Regiment in stede van per Brigadé zou zijn verkregen.

Een dergelijke groote uitbreiding lijkt echter niet zeer waarschijnlijk omdat dan ook de onderdeelen, die uit de Depôts op sterkte worden gehouden, reeds lang tot een andere organisatie hadden moeten komen.

Het spreekt wel van zelf, dat voor de nieuw op te richten compagnieën en bataljons dezelfde regelen moeten gelden als voor de reeds bestaande; elk bataljon worde dus gecommandeerd door een Kapitein en derhalve is het wenschelijk, dat de Ct. van het Korps den rang van Majoor of — bij uitzondering — dien van Luitenant-Kolonel heeft.

Beschouwen we in de „Oorlogsorganisatiën” de samenstelling van den staf der huidige Depôts, dan komen we tot de ontdekking, dat men die Depôts van huis uit gedacht heeft als onderdeelen, die met weinig hulpmiddelen en weinig bijzonder personeel konden volstaan. Het is natuurlijk volkomen juist, dat in den aanvang der mobilisatie niet de meeste aandacht gewijd wordt aan de Depôts, maar evenmin mag vergeten worden, dat die Depôts voor een behoorlijke aanvulling moeten kunnen zorgen en dus goed van hulpmiddelen en bijzonder personeel voorzien behooren te zijn.

Zoo zou men zeker bij een sterk Depôt, organiek ingedeelde Officieren van Gezondheid mogen verwachten, doch onze Depôts bezaten die niet.

Waar in het Veldleger worden noodig geacht 2 Off. v. Gez. per 1000 man, zou men in het Depôt over niet minder doktoren moeten beschikken.

Bij de recruten toch heeft selectie nog niet plaats gehad en bij hen zal nog moeten blijken of zij, na goedgekeurd te zijn, ook in de practijk geschikt zijn. Bij de ongeschikten komen simulatie en aggravatie veelvuldig voor; dit maakt deskundige contrôle bepaald noodig. Aanvanke-lijk echter zou het pas opgerichte Depôt voldoende hebben aan één Korpsarts; zoodra intusschen de bataljons op grootere sterkte komen,

zal per bataljon een Off. v. Gez. noodig blijken, doch dan zou de Korpsarts kunnen vervallen.

Een deskundig verplegingsofficier bij het Depôt is waarlijk ook geen weelde. Wel geven de „Oorlogsorganisatiën” aan: een Kapitein- of Majoor-Kwartiermeester, doch deze is bedoeld als Brigade-Administrateur.

Ook komt het mij voor, dat een organiek bij het Korps ingedeelde Officier van Wapening volkomen op zijn plaats zou zijn; deze officier moet goed onderlegd zijn en dient dus een cursus aan de Hembrug te hebben gevolgd.

De adjudanten bij het Korps en de Bataljons moeten bij demobilisatie zoo mogelijk nog eenigen tijd kunnen blijven; zij kunnen evenals de Off. v. Wapening tot de „ongeschikten” behooren omdat zij bijna uitsluitend bureauwerk verrichten.

Voor Korpsadjutant kieze men echter een officier met ervaring op dit gebied, dus bij voorkeur iemand, die reeds adjudantsdienst verricht heeft.

Het beginsel der elasticiteit ook bij de Staven doorvoerend, kan het Korps aanvankelijk volstaan met 1 serg. of korpl. tamboer 1), 1 schoenmaker en 1 kleermaker. Zoodra het Korps zich uitbreidt, dient men per bataljon over genoemd personeel te beschikken.

Eén geweermaker voor het geheele Depôt is echter gebleken voldoende te zijn.

Aan het eind mijner beschouwingen, geef ik hieronder de door mij gedachte organisatie en de daarbij op den voorgrond tredende beginselen.

Nog voeg ik hieraan toe, dat in den beginne altijd een eenigszins onzekere toestand zal bestaan, tótdat door het verloop van den oorlog ook de taak der Depôts zich duidelijk zal teekenen.

Gebruik gemaakt hebbende van mijn langdurige ervaring in verschillende functies, bedoelt dit opstel volstrekt geen gemakkelijke critiek, doch beoogt slechts een poging tot verbetering van de organisatie der zoo belangrijk gebleken Depôts.

ONTWERP-ORGANISATIE DEPÔT-KORPS.

1e. De Staf van het Korps.

1 Majoor, (bij uitz. Luit.-Kol.) Commandant (beroeps- of gewezen ber. off.).

1 Eerste of Tweede Luit., Adj.

1 Kapitein- of Majoor Kwartiermeester.

1 Eerste of Tweede Luit. Kw.meester, verplegingsofficier.

1 Off. v. Gez. 2e kl. (aanvankelijk).

1 Eerste of Tweede Luit. Off. v. Wapening (moet aan de Hembrug geweest zijn).

1) N.B. De opleiding der tamboers en hoornblazers dient m. i. namelijk ook bij de Depôts plaats te hebben.

- Eenige Eerste of Tweede Luits. voor speciale functies (naar behoefte).
- 1 Adj. Onderofficier.
 - 1 Sergeant van Wapening.
 - 1 Sergeant of Korporaal tamboer
 - 1 Schoenmaker
 - 1 Kleermaker
- } aanvankelijk.
- 2 schrijvers (later meer).
 - 1 Korporaal geweermaker.

2e. De Staf van een bataljon.

- 1 Kapitein, Commandant (beroeps of gewezen ber. off.).
 - 1 Eerste of Tweede Luit. Adj.
 - 1 Off. v. Gez. 2e kl. (eerst later en dan vervalt de Korpsarts).
 - 1 Adj. Onderofficier.
 - 1 Sergeant of korporaal tamboer
 - 1 Schoenmaker
 - 1 Kleermaker
- } (eerst later en dan vervalt dit personeel bij den Korpsstaf).
- 2 Schrijvers (later meer).

3e. Een recrutencompagnie (ook de aanvankelijk opgerichte compagnieën).

- 1 Eerste Luit., Commandant (beroeps of gewezen ber. off.).
 - 1 Eerste of Tweede Luit. (later meer).
 - 1 Sergeant-maj. administrateur.
 - 1 Sergeant-maj. instructeur.
 - 1 Fourier.
 - 2 Sergeanten (aanvankelijk).
- Verder kader naar behoefte.

4e. Een ongeschiktencompagnie.

- 1 Eerste Luit., Commandant.
 - 1 Sergeant-majoor administrateur.
 - 1 Fourier.
- Verder kader naar behoefte.

5e. Een opleidingscompagnie.

- 1 Kapitein of Eerste Luit., Commandant.
 - 1 Eerste Luit., Hoofd der Opleiding (beroeps- of gewezen ber. off.).
 - 1 Sergeant-majoor-administrateur.
 - 1 Fourier.
- Officieren en kader naar behoefte.

HOOFDBEGINSELEN DER ONTWERPORGANISATIE.

1. De vredesdepôtcompagnie wordt bij mobilisatie omgevormd tot een Depôtbataljon van aanvankelijk een Staf en 2 compagnieën.
- De Kapitein-commandant van de vredesdepôtcompagnie treedt op als

commandant van het nieuw gevormde Depôtbataljon en de beide Luitenants als commandanten der beide aanvankelijk gevormde compagnieën.

2. De beide bij de Brigade gevormde Depôtbataljons worden samengevoegd tot een Depôt-Korps. Als Korpscommandant treedt op een Majoor (bij uitzondering een Luit-Kol.) daartoe in vredestijd reeds aangewezen.

3. Elk bataljon moet zich splitsen maximum in 4 recrutencompagnieën; elke recrutencompagnie moet minstens 100 en hoogstens 200 recruten hebben. Bovendien mogen per bataljon worden opgericht één ongeschiktencompagnie en één opleidingscompagnie. Die 2 bijzondere compagnieën mogen in geen geval een sterkte van 300 man te boven gaan.

Zouden meer ongeschiktencompagnieën noodig zijn, dan dient daarvan een afzonderlijk Bataljon gevormd te worden.

4. Korpscommandant, Bataljonscommandanten, Commandanten der recrutencompagnieën en Hoofden der Opleiding moeten zijn beroeps- of gewezen beroepsofficier.

5. Zoodra de recrutencompagnieën in het bataljon het aantal van 4 blijvend dreigen te overschrijden moeten meerdere (maximum 4) bataljons opgericht worden op den voet als voor de 2 bestaande is bepaald.

6. Verandering van commando moet zoo min mogelijk plaats hebben.

7. Zoodra de toestand van de weermacht dit eenigszins toelaat, moet beroepskader aan de Depôts toegevoerd worden.

8. Na elke aflevering van recruten, moet de betrokken compagnie een maand zonder recruten blijven (tenzij oorlog gevoerd wordt).

Eenzelfde beginsel moet worden toegepast bij de opleidingscompagnie.

9. Per \pm 50 recruten moet beschikt kunnen worden over 1 officier en 3 à 4 sergeanten en korporaaals; kader met bijzondere functies moet buiten deze berekening blijven.

De vliegtuigwaarnemer ¹⁾,

DOOR

H. VOORWALT,

Eerste Luitenant der Infanterie.

Hoe technisch volmaakt een vliegtuig ook moge geconstrueerd wezen en hoezeer het ook door bouw, bewapening en uitrusting een bijzondere geschiktheid verkregen kan hebben voor de uitvoering van speciale opdrachten, eerst onder den invloed van den geest der bemanning worden deze rustende krachten tot krachtdadig leven opgewekt. Die bemanning blaast als een god de doode stof het leven in, zij is de kern, de ziel, het denkvermogen der machine en dank zij haar veelomvattende kennis, hare oprechte plichtsbetrachting, is het vliegtuig geworden een niet meer te ontberen steun voor de hoogere en hoogste bevelvoering. Geleidelijk werden de eischen, die aan waarnemers en vliegtuigbestuurders gesteld moesten worden opgevoerd, doordat de opdrachten met welke uitvoering zij belast werden in aantal en omvang steeds toenamen. In het bijzonder geldt dit voor den waarnemer. Daar de praktijk het aanzien gaf aan verschillende vliegtuigen, elk met een bijzonderen bouw, uitrusting en bewapening, geschikt voor speciale bemanning, alles overeenkomstig de bijzondere bestemming, moet de waarnemer in zich vereenigen de geschiktheid voor uitvoering van alle opdrachten, die in den tegenwoordigen oorlog hem gesteld kunnen worden, al valt het niet te ontkennen, dat onder den invloed van den loopgravenstrijd ook hierbij specialiseering valt op te merken, met name de artillerie-waarneming.

Een eerste eisch waaraan een goed waarnemer moet voldoen is, dat hij zich met behulp van kaart en kompas weet te orienteeren. Eenige aanleg en een voldoende lange vliegerervaring zijn hiertoe noodig. De ervaring opgedaan door waarnemers die zoowel op het West- als op het Oostfront optraden, heeft geleerd, dat het heel wat anders is in Frankrijk te vliegen en voortdurend georienteerd te blijven, dan b.v. in Rusland. In ons land vliegende heeft men minder kans boven Holland of boven Utrecht den weg kwijt te raken, dan b.v. boven de Veluwe of in Oostelijk- en Zuidelijk Brabant. Een uitgebreid net van straatwegen, spoorbanen en kanalen toch vormt als het ware bij het orienteeren het geraamte van de streek waarboven men vliegt, hetwelk toelaat spoedig

1) Het eerste gedeelte dezer beschouwingen is ontleend aan „Neumann, Deutsches Kriegsflugwesen”. Veldhagen & Klasings' Volksbücher No. 138-139.

kleine details uit het groote geheel te lezen. Geheel anders is dit boven eentonige landschappen, waar het eenvormige en vage beeld bijna geen steunpunten biedt, die het orienteeren vergemakkelijken. De moeilijkheid wordt nog vergroot wanneer men slechts over onvoldoende en achterlijk kaartenmateriaal beschikt, zooals b.v. de Duitschers bij hun opmarsch in Rusland. Weer anders en niet minder bezwaarlijk is het orienteeren boven berg- en woestijnstreken. Hierbij komt dat niet alleen het kaartenmateriaal bestudeerd moet worden, maar kennis en beheersching der atmosferische omstandigheden eveneens noodzakelijk is.

In het algemeen is het orienteeren bij helder weer niet moeilijk, omdat, dank zij het uitgebreide gezichtsveld, reeds lang te voren juiste bepaling van kleine zoowel als grootere terreinpunten mogelijk is.

Dit wordt moeilijker wanneer mist, wolken, sneeuw en vooral regen, die de bril doet beslaan en als zweepslagen het gelaat treft, het gezichtsveld beperken. De hoogte, waarop men tegenwoordig gedwongen wordt te vliegen, doet deze moeilijkheid nog toenemen, omdat het vliegen boven dikwijls compacte wolkenmassa's slechts nu en dan toelaten een blik op de aarde te werpen, waarbij het veelal toeval is, wanneer uit het stukje terreinbeeld, dat zich aan het oog gedurende een kort oogenblik vertoont, een juiste gevolgtrekking voor het orienteeren kan worden getrokken. Dan moet op het kompas gevlogen worden en getracht de plaats te bepalen in verband met den vliegtijd, snelheid van het eigen toestel en te verwachten afwijking door richting en snelheid van den wind. Met behulp van de nu en dan opdoemende terreinpunten wordt getracht te controleeren of de berekening juist is geweest. Voor een algemeene richtingbepaling is de kennis van den stand der zon een eenvoudig hulpmiddel.

Voor het vliegen bij nacht is bekendheid met den stand van maan en sterren, dus eenige vertrouwdheid met de grondregelen voor de astronomische plaatsbepaling, noodig. Evenals overdag bevorderen bij heldere nachten rivieren en wateren het vlot orienteeren, daarentegen geven bosschen, spoor-, straat- en grintwegen, die overdag juist zulke gemakkelijk te herkennen terreinpunten opleveren, bij nacht slechts zelden voldoende steun. Bij helderen maneschijn lijken spoorrails en droge kunstwegen soms glinsterende strepen, die als zoodanig bevorderlijk aan een vlugge plaatsbepaling zijn.

Kleine bewoonde oorden, die verlicht zijn, leiden gemakkelijk op een dwaalspoor, in tegenstelling met de lichtplekken van grootere steden. Daarentegen vormen vuurverschijnselen en lichtsignalen, wanneer zij worden ontstoken op punten in de nabijheid van troepenopstellingen, waarvan de plaats nauwkeurig bekend is en vooral ook langs de kuststreken, goede richtingspunten.

Naast bekendheid met het te overtrekken terrein, verkregen door veelvuldig er overheen vliegen bij dag, vormt het kompas, dat dan evenals alle andere instrumenten aan boord verlicht is, de voornaamste steun bij orienteeren gedurende een nachtvlicht.

Laag vliegen verhoogt de moeilijkheid van het juist oriënteeren, omdat op geringe hoogte het groote gezichtsveld gemist wordt, dat juist bij hoog vliegen toelaat gemakkelijk kleine details uit het groote geraamte geruimen tijd van te voren uit te lezen, welke details nu te snel aan het oog voorbijtrekken.

Met het oog op het juist werpen van bommen en het nauwkeurig vaststellen van verdekt opgestelde batterijen door middel van hun mondingsvuur, verdient het aanbeveling bij duisternis te vliegen en dan bij voorkeur laag. Tegenover de nadeelen aan het vliegen bij nacht verbonden, staan eenige voordeelen n.l. dat in algemeenen zin eenige beschutting geboden wordt tegen afweergeschut en luchtaanvallen en de kans grooter wordt met minder verliezen dan overdag een krachtig beschermd gedeelte van het front te passeeren of daarin door te dringen. Men kan rustiger werken overdag, toch moet men beschikken over stalen zenuwen, om de goede richting niet uit het oog te verliezen; soms wordt men geruimen tijd achtereen door aanzienlijke strijdkrachten achtervolgd of bij een luchtgevecht, wellicht gewond, gedrongen in een niet gewilde richting, dan wel noodzaakt aanhoudend vuur van afweergeschut nu en dan schuil te gaan achter de wolken. Raakt hierbij de benzinevoorraad op of stroomt deze uit een lekgeschoten reservoir dan blijft er geen minuut over om eens z.g. te cirkelen boven een bepaald punt in de hoop den goeden weg terug te vinden. Wanneer in zulke oogenblikken de bemanning van het vliegtuig het hoofd niet koel houdt, wordt zij bedreigd met gevangenneming, zelfs met den dood.

Hieruit moge eenigermate blijken de zeer hooge eischen waaraan de steeds alleen vechtende bestuurder van een jachtvliegtuig moet voldoen. Doch ook in een met twee of meer personen bemand vliegtuig moet hij, tenminste in groote trekken, georiënteerd blijven en den weg op de kaart volgen, teneinde den waarnemer behulpzaam te zijn en den weg alleen te kunnen vinden, wanneer deze laatste buiten gevecht gesteld is. Ook bij het waarnemen zelf moet de vlieger zijn steun verleen; vandaar de noodzakelijkheid om hem voor het vertrek met de opdracht en de wijze waarop de waarnemer zich voorstelt die uit te voeren, grondig in kennis te stellen, waarbij, indien mogelijk, gebruik gemaakt moet worden van reeds verkregen verkenningsuitkomsten en foto-opnamen. Vier oogen zien meer dan twee en vooral de taktisch meer geoefende blik van den officier vliegtuigbestuurder is voor den waarnemer een niet te versmaden steun. Evenals de waarnemer, zoo houdt ook hij aanteekening van het waargenomene door het maken van beknopte notities op de kaart. Na vergelijking en aanvulling der wederzijdsche waarnemingen wordt dan het schriftelijk rapport aan den troepencommandant opgesteld. Het is tijdens dezen oorlog reeds meerdere malen gebeurd, dat een vliegtuigbestuurder, nadat zijn waarnemer buiten gevecht was gesteld een belangrijke verkenningsopdracht met goed resultaat verder alleen ten uitvoer bracht. Deze mogelijkheid, die zich ieder oogenblik kan voordoen, bewijst de noodzakelijkheid voor den

bestuurder om steeds georiënteerd te blijven. De nadering van vijandelijke vliegtuigen mag hem niet ontgaan, zelfs moet hij op grooten afstand vriend en vijand weten te onderscheiden, niet alleen door de onderscheidingsteekenen, in den regel op staart en draagvlakken geschilderd, doch hoofdzakelijk uit den bouw van het naderend vliegtuig. Eerst wanneer hij het type dadelijk weet te onderkennen, is hij in staat te beoordeelen op welke wijze hij zijn waarnemer, in een jachtvliegtuig zich zelf, in de gelegenheid zal stellen de zwakste zijde van den tegenstander met een goed gerichte serie schoten uit zijn mitrailleur aan te tasten. Deze zwakke zijde te onderkennen en er gebruik van te maken is een der grondregels voor de taktiek van het luchtgevecht. Het zwakke punt is bij de klein model vliegtuigen de wijze waarop de mitrailleur opgesteld is. De grootere typen vliegtuigen, met meerdere, gunstig verdeelde mitrailleuropstellingen, beheerschen het omringende luchtruim volkomen, indien de ruimten, die iedere mitrailleur afzonderlijk bestrijkt, zich bij elkaar aansluiten. Dit volkomen beheerschen van het schootsveld komt dus niet voor, wanneer maar één mitrailleur opgesteld is. Met uitzondering van den ingebouwden motor-mitrailleur, die z.g. door de schroef heenschiet, ontstaat door het draagvlak van de schroef, een onbestreken ruimte waarin geen vuur gebracht kan worden. Ditzelfde geldt voor de draagvlakken met hunne montants en verspanningen, waar hoogst zelden doorheen geschoten mag worden. De grootte van de onbestreken ruimte is afhankelijk van den bouw van het vliegtuig en kan dus, afhingende van het type, geheel verschillend zijn. Zoo zijn b. v. in Frankrijk tweedekkers in gebruik met een of twee schroeven achter de draagvlakken, terwijl aan de voorzijde een soort boot uitgebouwd is, die plaats biedt voor schutter met mitrailleurstand. Het luchtruim wordt aldus volkomen naar voren beheerscht in den vorm van een halven bol, waarvan het middelpunt gevormd wordt door den mitrailleur en het begrenzingsvlak, dat gedacht kan worden in den rug van den schutter, loodrecht op de draagvlakken en op de vliegrichting; ook de motormitrailleur kan slechts naar voren vuur brengen. Bij de thans veel gebruikelijke Deutsche tweedekkers, ingericht voor 2 personen, is dit juist andersom. Daar is de mitrailleur van den waarnemer achter de draagvlakken geplaatst, dus achter den bestuurder en ook achter de schroef, daar deze bij dit type vóór gemonteerd is. Een nadeel van dit type is, dat het achterste gedeelte van den romp, de staart met het hoogte- en richtingsroer de onbestreken ruimte komen vermeerderen.

Het bovenstaande zal voldoende zijn om aan te toonen waarop het vooral aankomt voor het aanvallende vliegtuig en ook voor het vliegtuig, dat gedwongen wordt te wijken door een niet op te heffen laadstoring van den mitrailleur, of omdat de laatste patroon is verschoten, n.l. den tegenstander binnen het bereik van den eigen, meest werkzamen mitrailleurbundel te krijgen en zelf in de ruimte te blijven vliegen die door den vijandelijken mitrailleur niet volkomen wordt beheerscht. Deze

wijze van vechten, aan beide zijden in toepassing gebracht, leidt tot het uitvoeren van spiralen en bliksemsnelle wendingen, zooals die ons bekend zijn uit den strijd der roofvogels en stelt aan de manoeuvreervaardigheid van het vliegtuig en aan de vliegkunst van den bestuurder de hoogste eischen. Bijna ieder luchtgevecht toont een ander beeld en stelt telkens opnieuw den bestuurder en waarnemer c. q. den mitrailist in de grootere vliegtuigen, voor omstandigheden, die oogenblikkelijke beslissing eischen.

Waar dus de bestuurder geenszins de rol van een „luchtchauffeur” speelt, zooals wel eens beweerd wordt, integendeel een belangrijke steun en de vervolmaking van den waarnemer uitmaakt, verlangt men terecht van den waarnemer, dat hij den bestuurder helpen kan in de velerlei moeilijkheden van technischen aard vóór, gedurende en na de vlucht.

Daarvoor heeft hij noodig voldoende technische kennis. Hij moet bekend zijn met den bouw, inrichting en bestemming der verschillende vliegtuigdeelen, eveneens van de werking van den motor en in staat zijn hulp te verleenen bij het opheffen van eventueele storingen. De werking der ontstekingsmiddelen, de loop der benzine- en olieleidingen moet hij kennen. Hanteering der verschillende inrichtingen voor de besturing en voor het landen moeten hem niet vreemd zijn.

De overtuiging, steeds te weten wat hem te doen staat in geval van nood, legt den grondslag voor het vertrouwen in het vliegtuig, welk vertrouwen onmisbaar is, voor het met succes optreden in zijn hoedanigheid als vliegtuigwaarnemer. Het stelt hem in staat na te gaan of de uit te voeren opdrachten niet te hooge eischen stellen aan het kunnen van zijn toestel, vóór de vlucht met den bestuurder zaakkundig de bedrijfszekerheid van alle deelen te controleeren, gedurende de vlucht optredende storingen, door treffers veroorzaakte beschadigingen, indien mogelijk, te verbeteren, na noodlandingen den bestuurder de behulpzame hand bieden bij de uitvoering van kleine voorloopige herstellingen, in geval de bestuurder wordt doodgeschoten, het vliegtuig wellicht nog te doen landen en bij gevaarlijke brand (b. v. bij een schot in het benzinereservoir of bij brand in den carburateur) van den toestand meester te blijven.

Seconden kunnen hier beslissen over het leven der inzittenden, soms kan alleen bliksemsnel handelen nog redding brengen, doch dan moet men zich ook volkomen kunnen verlaten op zijn eigen kunnen. Een zoodanige technisch-tactische samenwerking en wederzijdsche vervolmaking van waarnemer en bestuurder in vliegtuigen van 2 personen en tusschen de gezamentlijke bemanning van grootere vliegtuigen vormt met het wederzijdsche vertrouwen in elkanders betrouwbaarheid den grondslag voor goede verkenningsresultaten. De uren doorgebracht in gemeenschappelijken nood en gevaar doen een band van trouwe kameraadschap ontstaan en slechts noode scheidt men een zoo duur gekochte eenheid. Het maakt hierbij geen onderscheid, of, zooals met

den waarnemer steeds wel het geval moet zijn, de bestuurder officier is. In den laatsten tijd zijn in het Duitsche leger de bestuurders meestal onderofficieren,^f die ook optreden als instructeurs bij de vliegscholen. Hun samenwerken moet als 't ware automatisch zijn en als een fluidum, dat beide verbindt moet onmiddellijk de één een handbeweging, een wenk, een wensch van den anderen verstaan, ja zelfs voorkomen. Hoewel uitgerust met een spiegel, waardoor het mogelijk is met den achterzittende teekens te wisselen en een telefoon, is er bij een luchtgevecht, waar de bestuurder den waarnemer of bij de grootere vliegtuigen, de mitrailleurschutters in de gelegenheid moet stellen, hun series schoten op het snel bewegende doel af te geven, geen gelegenheid vooraf overleg te plegen.

Reeds vele malen in den tegenwoordigen oorlog heeft een vliegtuigbestuurder zijn kameraadschap met den dood bezegeld, als hij, doodelijk getroffen, met het laatste overblijfsel van zijn levenskrachten vliegtuig en vriend achter de eigen linies in veiligen haven wist te bergen. Waarnemers zijn op duizenden meters hoogte vanuit hun zitplaats op den vleugel geklauterd, hebben daar, zich vastklemmend aan de montans om niet meegesleurd te worden door den snellen luchtstroom, op het draagvlak gelegen en zoo geholpen den evenwichtstoestand terug te vinden, die door het kapot geschoten en reeds omlaag stortende vliegtuig was verloren geraakt, hierdoor reddend het eigen leven en dat van den bestuurder 1).

Waarnemers zijn er in geslaagd, over den gewonden, bewusteloos geworden bestuurder heen, gastoevoer en ontsteking te regelen, de stuurinrichting over te nemen en zoo den dood een zekeren buit te ontrooven. Doch niet uitsluitend in zulke momenten is het leven en de

1) Men leze b.v. „Een held in de lucht”, Oswald Bölckes ervaringen als vechtvlieger. Amsterdam, Uitgeversmaatschappij „Elsevier”.

Op blz. 57 en 58 beschrijft Bölcke een gevecht met een tegenstander. „Toen ik weer op hem afging, zag ik iets vreemds. De waarnemer was uit het toestel geklauterd en zat op den linkervleugel, hield zich aan de stutten vast, keek verschrikt naar mij en wenkte met de hand. Het was een jammerlijk gezicht en ik aarzelde even, of ik wel zou schieten. Hij was immers verloren. Ik had het stuur van het toestel stukgeschoten en de machine was gevallen; om ze weer in zijn macht te krijgen was de waarnemer er uit geklommen en was op den eenen vleugel gaan zitten, teneinde het evenwicht te herstellen. Ik loste nog een paar schoten op den bestuurder, om den tegenstander heelemaal naar beneden te krijgen. Daarbij werd ik door een tweeden Franschman gestoord, die zijn kameraad te hulp kwam.”

Opmerking. Was deze hulp niet komen opdagen, dan zou Bölcke vermoedelijk zoolang op den bestuurder geschoten hebben, totdat deze buiten gevecht gesteld was, waarna het vliegtuig met dien heldhaftigen waarnemer te pletter zou zijn gestort. Het is voor de nagedachtenis van Bölcke misschien maar goed, dat hij in de uitvoering van zijn plan werd gestoord. Eerbied voor den held, die zoo'n schitterend bewijs van moed en kameraadschap gaf, al was het dan een vijand, had hem moeten weerhouden ook maar één enkel schot te lossen, toen hij zich van hun weerlooze positie bewust werd.

vrijheid van den een in handen van den ander gelegd. In ieder luchtgevecht hangt het lot van den bestuurder of van de geheele overige bemanning af van de tegenwoordigheid van geest en de schietbekwaamheid van den waarnemer of van den mitrailleurschutter, evenals omgekeerd de bestuurder door zijn kalmte en vliegbekwaamheid het vliegtuig met kameraden inclusief buiten de goed gerichte luchtafweerprojectielen vermag te manoeuvreren.

Een ander beeld. Na lang zoeken zijn zware batterijen van den tegenstander, die sedert dagen de eigen troepen veel verliezen berokkend, eindelijk ontdekt. Een artilleriewaarnemer cirkelt er boven en seint door middel van het draadloos station zijn waarnemingen van het vuur der eigen batterijen. Gaat men, na juist inschieten, over tot het uitwerkingsvuur, dan is in korten tijd de vijandelijke opstelling vernietigd. Of: Een verkenningsvliegtuig doorvorscht met de camera een boschrand, van waaruit iederen avond met lange vlakbaanvuurmonden, de naar achteren voerende wegen bestemd voor afvoer van gewonden-transporten, voor aanvoer van verplegings-, munitie- en krijgsvorraden, voortdurend worden verontrust. Steeds barsten de projectielen om het vliegtuig uiteen, reeds stort een vijandelijk eskader jachtvliegtuigen zich op den eenzame. Doch er nadert hulp. Gelijk een roofvogel peilsnel omlaag schiet om zijn prooi te bemachtigen zoo maken eenige beschermende jachtvliegtuigen zich gereed tot een stoot uit de hoogte, aanvaarden den strijd met een meerderheid en verstrooien de tegenstanders. De kameraden zijn gered, doch verzekerd is in de eerste plaats de tenuitvoerbrenging van de opdracht, waardoor het leven van vele der eigen troepen wellicht gered wordt. Dit juist vormt het groote, het zeer bijzondere in het vliegerberoep, dat officieren, die overigens door hun jeudigen leeftijd uit den aard der zaak slechts op het vervullen van een bescheiden werkring kunnen bogen, beschouwd in het kader van het groote geheel, nu opdrachten te vervullen krijgen, waarvan de belangrijkheid, zich verre daarboven verheffend, voor de troepenleiding en voor het geheele verder verloop van den krijg van de meest beslissende beteekenis kunnen zijn. Op den waarnemer, die, zooals reeds werd opgemerkt steeds officier is, rust een zware verantwoordelijkheid. Niet alleen in de groote vliegtuigtypen, waarbij de commandant een waarnemer is, maar ook in de kleinere typen, omdat het aantal vliegtuigbestuurders, die niet den officiersrang bekleeden steeds toeneemt. Zijn ijzeren wil, zijn hooge plichtsopvatting zullen dikwijls den bestuurder een steun zijn, om te blijven volharden, temidden van de barstende projectielen bij een temperatuur van 40 en meer graden vorst, eenzaam, hoog in de lucht, zonder den steun der massa-suggestie, onder den invloed waarvan door gevechtsonstandigheden verslapte zenuwen worden medegesleept. Ook voor hem is het dichterswoord geschreven:

„Da tritt kein anderer für ihn ein, auf sich selber steht er da ganz allein.“

Voor den waarnemer is kennis der weerkunde, van de z.g. aëronautische meteorologie en instrumentenkennis, alsmede een juist oordeel over de berichten der weerkundige stations, dringend noodig. Bekendheid hiermede stellen hem in staat, ook bij moeilijke weersomstandigheden den gunstigsten weg in de lucht te vinden. Een nauwkeurig rekening houden met alle van invloed zijnde factoren behoort tot de taak van den waarnemer bij het voorbereiden van de vlucht. Met zijn oog, dat gescherpt is voor wolkenformaties van verschillende soort en zijn langzamerhand zich ontwikkelend vogelinstinkt voor luchtstroomingen, onderkent hij tijdig remouslagen en gebieden van wervelwinden en weet die te vermijden, of wel zoekt hij luchtlagen op, waar de heerschende winden aan het doel van de vlucht bevorderlijk zijn; verandering van weer voorziet hij uren te voren. Zoo zal b.v. de zoo gevaarlijke bodemnevel hem niet kunnen verrassen, daar hij in verband met het jaargetijde, temperatuur en vochtigheidsgehalte het verschijnen daarvan vrij nauwkeurig weet vast te stellen en tijdig tot landen zal doen overgaan.

Hoe verder de vlucht zich uitstrekt en hoe jonger en minder ervaren de bestuurder, des te waardevoller, zelfs onontbeerlijk is deze kennis voor den waarnemer.

Behalve het oriënteren en de vliegtechnische vorming, waarvan wij hierboven de noodzakelijkheid aantoonen, wordt van den waarnemer noch de vervulling van een aantal andere technische verrichtingen geëischt, welke hieronder beknopt zullen worden besproken. Deze zijn:

- I. het geven en opnemen van draadlooze seinen;
- II. het doen van fotografische opnamen, het ontwikkelen der platen, het lezen van fotokaarten, het maken van fotograms, het corrigeeren van foto's, alsmede het inschetsen van door foto's verkregen gegevens op kaarten;
- III. het werpen van bommen;
- IV. het kunnen optreden als artillerie-vuurleider;
- V. het kunnen voeren van den luchtstrijd.

Er moet echter met grooten nadruk op gewezen worden, dat al deze veelzijdige kennis, die na maandenlange wetenschappelijke en praktische opleiding op de waarnemersschool verkregen wordt, slechts dan het hoogste rendement kan geven, wanneer zij steunt op een voldoende taktische kennis. Al het overige is uitsluitend handwerk, middel tot bereiken van het eenige doel, het taktisch kunnen zoo goed mogelijk te benutten.

De strategische en taktische verkenning, in den bewegingsoorlog vrij scherp van elkaar gescheiden, vloeien in den stellingoorlog veelal in een en kunnen hier dan ook beter onderscheiden worden in verkennen binnen en achter het vijandelijk front. De verkenning binnen het vijandelijk front (die zich, om de gedachten te bepalen, binnen een diepte van ± 20 K.M. uitstrekt), kan men weder gesplitst denken in

een infanteristisch en een artilleristisch gedeelte. Voor de uitvoering van dezen laatsten tak van dienst is een afzonderlijke categorie van waarnemers noodig, z.g. artilleriewaarnemers (zie onder Ad I en Ad IV).

De strategische en taktische verkenning zal hier niet nader worden besproken. Slechts wordt opgemerkt, dat het niet de taak van den strategisch-taktischen waarnemer is den hooger en troepenleider een kolommenlang bericht toetuzenden of een kaart overluden met aantekeningen omtrent troepenbewegingen, die een kaleidoscopisch beeld vertoont van al het waargenomene, doch wel om met geoefenden, taktischen blik uit het vele, dat hij waarnam, als het ware de kern uit te lezen en dit in den vorm van een kort, duidelijk bericht den troepenleider als grondslag voor de te geven bevelen aan te bieden, toegelicht met duidelijke schetsen en een persoonlijke beoordeeling van den toestand. Doch dit wil geleerd zijn, met alléén goeden wil en ambitie komt men er niet. Groot is de verantwoording en van beslissenden invloed voor het geheele verloop van den veldtocht kan dikwijls één enkel bericht zijn (tijdige melding aan Duitsche zijde van de omvattingsspoging der Engelsch-Fransche legers in den slag aan de Marne), noodlottig ook een verkeernd bericht of onvoldoende verkenning (het tekortschieten van den Roemeenschen vliegdiensl).

Het bovenstaande moge voldoende zijn om de conclusie te trekken, dat de strategisch-taktische (en ook de artilleriewaarnemer) bij voorkeur niet gezocht moet worden onder de jongere officieren. Zij bezitten niet die kennis, welke noodig is om uit de beelden, die hun oog voorbijtrekken, met kritischen blik het voor de eigen troepenleiding meer belangrijke van het minder belangrijke te onderscheiden. In ons leger wordt slechts geput uit degenen, die zich aanmelden, met het gevolg, dat over de meest geschikten nog steeds niet wordt beschikt. Het legerbelang wordt hiermede zeer zeker niet gebaat. Van een ruim 100 officieren tellende afdeeling van ons veldleger meldde zich slechts een tweetal officieren vrijwillig voor dezen tak van dienst aan! Het ontbreken van een behoorlijke pensioenregeling zal met de weinige animo, die blijkt te bestaan in het Nederlandsche officierskorps, om zich voor den waarnemingsdienst beschikbaar te stellen, wel in verband staan. De meest geschikte elementen toch schuilen onder de oudere officieren, welke meerendeels gehuwd zijn. Wellicht dat een pensioenregeling, die in evenredigheid staat tot de bijzondere gevaren aan het gevaarlijk bedrijf verbonden, hierin verandering ten goede zou vermogen te brengen. Voorhands valt daarop echter niet te rekenen, zooals is op te maken uit het antwoord van den M. v. O. op een vraag van het lid der IIde Kamer, den Heer Sibinga Mulder.

De motiveering van den M. v. O., die in militaire vakkringen een ontstellenden en bevreemdenden indruk heeft gewekt, is niet vleiend voor degenen, die zich reeds voor den vliegdiensl vrijwillig beschikbaar stelden en in 't belang van het Nederlandsche officierskorps is

het te hopen, dat de prikkel bij degenen, die zich alsnog bij den vliegdiensdienst wenschen te verbinden, niet gezocht moet worden in de toelagen of andere voordeelen, die aan het personeel tijdens hun dienst bij de Luchtvaartafdeeling worden toegekend, doch wel in het eenige juiste standpunt, dat het volgen van een opleidingscursus tot vliegtuigwaarne-mer thans behoort tot den ontwikkelingsgang van den officier, die met zijn tijd meegaat en in het volle besef van de zeer superieure plaats die het vliegtuig nu en in de toekomst in het leger zal innemen.

(Slot volgt.)

Eene korte beschouwing over het artikel „Gemeenschapsloopgraven” voorkomende in het Octobernummer 1917,

DOOR

W. FROGER,

Kapitein der Infanterie.

Met zeer veel genoegen las ik bovengenoemd artikel van de hand van den Heer de Vries, omdat daaruit blijkt, dat bij ons de belangstelling voor de Versterkingskunst eindelijk begint te ontwaken.

Niettegenstaande aan alle kanten om ons heen de belangrijkheid van dit vak wordt aangetoond, is m. i. bij ons de belangstelling nog steeds beneden peil.

Ten eerste wil ik den Heer de Vries wijzen op punt 55 V. P. I., waarin voorgeschreven staat:

„De gegeven figuren dienen slechts om de gedachten te bepalen. Nimmer moet daaraan angstvallig worden vastgehouden. Het voorschrift geeft de middelen aan, hoe men in vele gevallen tot het doel kan komen, niet hoe men altijd tot dat doel komen moet.”

Voorts tref ik ook in dit opstel wederom de verwarring aan tusschen het begrip Veld-versterkingskunst en de werken volgens T. en T. Dreigt een vijandelijke aanval, dan wordt gewerkt volgens V. P. I. I en R. I. II, want men moet dan met de meest primitieve hulpmiddelen in den kortst mogelijken tijd schootsveld en dekking hebben. Liggen beide partijen lang tegenover elkaar, dan ontstaat uit de stelling volgens V. P. I. I, de stelling volgens T. en T. Weet men zeker, dat men in geen weken en maanden een vijand te wachten heeft, dan wordt d a d e l i j k volgens T. en T. gewerkt.

Kan men dan weer lang aan de stelling volgens T. en T. doorwerken, dan ontstaat uit de tijdelijke versterking langzamerhand eene duurzame versterking. T. en T. is dus een voortzetting van V. P. I. I en eene vergelijking kan dus niet plaats hebben.

De toepassing van de fig. 59 en fig. 9, 10 wijkt van elkaar af. Fig. 9 en 10 worden in beginsel toegepast, indien de zigzags-gewijze nadering van fig. 59 niet mogelijk is en de naderingsloopgraaf ongeveer haaks op de vijandelijke vuurstelling toeloopt. (fig. 86).

Hoe schrijver uit V. P. I. afleidt, dat de rechte einden van fig. 59 aan eene bepaalde lengte gebonden zijn, is mij niet duidelijk. Punt 45 onderscheidt loopgraven, die in schuine richting loopen en loopgraven volgens

fig. 9 (gebroken) fig. 10 (dubbel gebroken), die niet door hun schuine richting maar op andere wijze enfileervuur tegengaan.

Nergens staat, dat de rechte einden van fig. 59 10 M. zijn, maar wel staat in 79, dat zij geheel het beloop van het terrein volgen. Er kan dus ook niet voorgeschreven worden, zooals schrijver wil (zie zijn fig. 4, dat overeenkomt met fig. 59 V.P.I.) dat de rechte einden 30 M. zijn. Dat hangt geheel af van het terrein.

De dekkingen, die schrijver maakt in zijn fig. 4, om daarachter zijn granaatwerpers te plaatsen, kunnen als travers geen dienst doen. Zij zijn daarvoor te dicht bij de bocht aangebracht.

De naderingsloopgraven volgens fig. 9 en 10, die door den aanvaller in de pijlrichting gegraven worden, worden gemaakt, indien het werken volgens fig. 59 niet meer mogelijk is. Zij worden voet voor voet gegraven in den geest van een dubbele sappe met masker. (V.P.I. pt. 99, o.a.). Toegepast werden zij ook bij den aanval voet voor voet op eene stelling, om van uit den laatsten parallel de vijandelijke hindernissen te bereiken.

Bij de stelling volgens T. en T. Vervolg, zullen zij weinig voorkomen, en dan slechts over korten afstand. In beginsel zal men daar, gebruikmakend van het terrein, de nadering door schuine richting volgens fig. 59 bewerkstelligen. Zij kunnen bijv. toegepast worden, indien de naderingsgang volgens fig. 59 op korten afstand eene gevechtsdekking passeert. Om nu, over die enkele meters tusschen de naderingsgang van fig. 59 en de gevechtsdekking, gedekte verbinding te krijgen, kan fig. 9 of 10 gebruikt worden. De loopgraven volgens fig. 58 (geblindeerde dubbele sappe) worden in beginsel op dezelfde wijze gebruikt als fig. 9 en 10.

Wil schrijver fig. 58 uitschakelen, omdat daaruit niet met granaten gegooid kan worden, dan zou in hoog terrein ook het mineeren moeten vervallen.

Voorts zij opgemerkt, dat als de verdediger niet met granaten kan werpen, de aanvaller het ook niet kan.

Bleek uit het bovenstaande, dat de lengte van de rechte gedeelten volgens fig. 59 niet kan en mag worden aangegeven, bij fig. 9 en 10 is de toestand heel anders. Die gedeelten loopen ongeveer in de richting van het vijandelijk vuur en liggen meestal op korten afstand van den vijand. Maakt men in die fig. de takken langer dan pl.m. 10 M. (dit is ook de afstand der zijweren bij de gevechtsdekkingen) dan heeft de breking geen nut, worden de lange rechte einden toch weer geënfleerd en is de scherfwerking der vijandelijke artillerie-projectielen niet voldoende beperkt. In de eerste plaats moet bij een naderingsgang gezorgd worden, dat gedekte nadering der reserves mogelijk blijft. Dit gaat boven een gemakkelijke verdediging door handgranaatwerpers.

Wat de breedte der loopgraven betreft, wees ik er reeds op, dat eene vergelijking tusschen V. P. I. en T. en T. onjuist is. In de kleine, smalle, lage dekkingen, die volgens V.P.I. in minder dan geen tijd gemaakt kunnen worden, is men ook juist het best gedekt, tegen het

vuur, dat men het eerst te verwachten heeft. Door veldkanonnen zijn de doelen in die dekkingen niet en door lichte veldhouwitsers z e e r moeilijk te treffen.

Nog vestig ik er de aandacht op, dat loopgraven niet dienen om gewonden gemakkelijk te vervoeren, maar om te voorkomen dat men gewonden krijgt.

In smalle, lange loopgraven kunnen (pt. 79 V. P. I.) uitwijkplaatsen gemaakt worden of kan men, zooals aan het front geschiedt, in de zijwanden rechts en links een kleine ingraving maken voor de voeten. De man plaatst zijn voeten daarin en de ander kan tusschen zijn beenen doorloopen.

Gewonden moeten zoo mogelijk niet in brancards, maar in loopgraafstoelen vervoerd worden. Ook bij breede loopgraven kan men met een brancard de bocht niet nemen.

Op de plaatjes van het front ziet men, dat de brancards bij de bochten even boven de loopgraaf uit getild worden.

Organisatie van Treinen,

DOOR

J. W. BUTNER,

1e Luitenant Veld-Art., Commandant A. M. T. IIIe Div.

Wanneer het Nederlandsche leger in Augustus 1914 den strijd had moeten aanbinden, geloof ik, dat het treinwezen vrijwel zou hebben gefaald, en dat dit niet die bewegelijke basis zou hebben gevormd, welke de troepen voor hunne verrichtingen noodig hadden. En geen wonder! De oorlogsorganisatie moge, wat materieel betreft, gegeven hebben wat mogelijk was, al was dit ook niet altijd van het beste, het personeel was zeker niet berekend voor zijn gewichtige taak.

In de vakliteratuur is het treinwezen steeds geheel verwaarloosd; in het wetenschappelijk jaarbericht van krijgswetenschappen werd het stiefmoederlijk bedeed; bij tactische oefeningen op de kaart werden in de opdracht de woorden „Artillerie- en Infanteriemunitietrein” nog wel eens aangetroffen, bij de besprekingen werden zij echter niet meer gehoord. Op een calque bij een legeringsbevel werden bij een plaatsnaam nog wel eens A. M. T. of I. M. T. geschreven. Verder kwam, voor 1 Augustus 1914, het stiefkind niet naar voren.

Bij manoeuvres werd, voor zoover mij bekend, behoudens de pontonafdeeling en telegraafafdeeling, nooit een deel van den Divisie-Trein ingedeeld; wel werden bij groote manoeuvres de korpstreinen der Divisie meestal geformeerd en gesteld onder de daarvoor bij mobilisatie aangewezen commandanten, die daardoor eenige oefening met en eenig zicht op hun oorlogscommando hebben gehad, voor zoover zij in Augustus 1914 nog niet van bestemming verwisseld waren.

Dit gebrek aan belangstelling heeft zich bij de mobilisatie geweldig doen gevoelen; het gros der treincommandanten kwam geheel onvoorbereid van aangezicht tot aangezicht met het treinwezen te staan en had maar te zorgen, dat, met geheel onvoldoend kader, zoowel in aantal als in het berekend zijn voor zijn taak — en met voor het doel ongeschoold personeel — in een minimum van tijd uit een massa materieel en paarden, een trainafdeeling werd geformeerd. In het algemeen is het wel gelukt de voertuigen, binnen den bepaalden tijd, te laden en aan te spannen en werd daardoor den schijn gegeven dat ook de treinen op tijd gereed waren. Evenmin als echter menschen met geweren gewapend, goede infanterie vormen, evenmin waren de aangespannen voertuigen in Augustus 1914 de steun voor het Veldleger,

waarop voor aan- en afvoer *onvoorwaardelijk* moest kunnen worden gerekend. Ik meen dan ook met zekerheid te mogen aannemen, dat, wanneer wij destijds hadden moeten vechten, het werken der treinen geheel onvoldoende zou zijn geweest, en dat de C. V. zoowel als de D. C.^{en} en lagere commandanten in hunne handelingen zeer zouden zijn belemmerd door de voertuigencolones, die onvoldoende georganiseerd, en bemand met ongeschoold personeel, een blok aan het been zouden hebben gevormd, in plaats van de betrouwbare machine, die de troepen steeds weer nieuwe gevechtskracht aanbrengt.

De krijgsgeschiedenis geeft voorbeelden genoeg, waaruit blijkt welke nadeelige gevolgen een slecht georganiseerde trein met zich sleept. In de oorlogen van '64, '66 en '70 heeft aan Duitschen kant aan de verpleging, in ruimsten zin, den troepen zeer veel ontbroken. Daar echter deze veldtochten succesvol waren, werd in de nationale vakliteratuur veel daarvan weggedoezeld, door den verklaarbaren drang, slechts het goede naar voren te brengen; slachtoffers voor een mislukking behoeften niet te worden gezocht. Eerst betrekkelijk kort geleden is men, bij onze bureu, zich dan ook op een diepgaande studie van het treinwezen gaan toeleggen, hetgeen zijn weerspiegeling in de militaire bladen vindt. Bij den snellen opmarsch in 1914 hebben diverse treinen, aan Duitschen kant, dan ook lang niet gepresteerd, wat men er van verwachtte en in den voor Duitschland noodlottigen slag aan de Marne, schijnt zoowel aan de werking van het munitievervoer als aan de verpleging heel wat te hebben ontbroken.

Aan Franschen kant, kan men in 1870 van een georganiseerd treinwezen moeilijk spreken. Bij de onderdeelen waren de organieke voertuigen vrijwel nergens aanwezig; 3000 stuks hiervan stonden bij de mobilisatie in het stadje Vernon; alle voertuigen voor den Geneeskundigen Dienst voor het geheele leger in het Paleis der Invaliden te Parijs. De pontontrein van het korps Frossard viel na Spicheren in Duitsche handen, daar men geen kans had gezien hem tijdig weg te voeren. Het Fransche Stafwerk over den oorlog, geeft zelfs aan, dat het niet afmarcheeren van Bazaine naar Chalons op den 14^{den} Augustus, feitelijk van weinig belang is geweest voor den totalen afloop, daar de troepen zich op dien dag toch niet hadden kunnen bewegen, aangezien alle wegen versperd waren met voertuigencolones, waarin alle regelmaat en orde ontbraken. Slechts de treinen van het IVe legerkorps bereikten hunne bestemming, daar de generaal Ladmiraalt den marsch goed had geregeld en de gezamenlijke voertuigencolones onder commando van den Sous-Chef van den Staf tijdig had vooruit gezonden. Bedroevend is het zeker, dat men den Sous-Chef van den Staf dit commando moest opdragen, wijl bij de treinen geen enkel officier was aan te wijzen, wien genoemde generaal de leiding kon toevertrouwen.

In een opstel over den Russisch-Japanschen oorlog, lezen we van eerstgenoemde zijde: „De niet meer goed te maken hoofdfout was:

het gebrek aan organisatie in het treinwezen in vreedstijd, waardoor de aanvoer op alle gebied zeer slecht was, hetgeen een zeer nadeeligen invloed op de troepenleiding moest hebben."

De in tijd van nood opgerichte improvisaties voldeden totaal niet; zij waren zeer kostbaar bij de aanschaffing, en waren door haar falen oorzaak, dat nog veel meer geld verslonden werd door noodzakelijke aanvullingsimprovisaties bij de troepen.

De groote legeruitbreiding aan personeel en materieel, de reusachtige hoeveelheden munitie welke op de moderne slagvelden noodig zijn, dit alles maakt, dat in den modernen oorlog de goede werking van het treinwezen nog veel meer noodzakelijk is. De troepencommandant moet er van verzekerd zijn, dat munitie en verplegingsartikelen hem worden toegevoerd, onder alle omstandigheden en overal, waar hij zulks wenscht. Eerst dan zal het hem mogelijk zijn, de krachten in te zetten waar hij die noodig acht, en zal het hem mogelijk zijn oogenblikkelijk door te tasten, wanneer de overwinning hem toelacht. Op dit oogenblik, na dagenlange worsteling, zal bij de troepen alles wat meegevoerd werd, verbruikt zijn. Dan zal slechts een onvoorwaardelijk goed geregelde aanvoer het den bevelhebber mogelijk maken, den tegenstander niet op adem te laten komen, en de balans der overwinning geheel naar zijne zijde te doen overslaan. Laten de treinen hem ook maar korten tijd in den steek, en moet hij hierdoor wachten met het succes volkomen te maken, dan zal de vijand zich kunnen herstellen, en opnieuw is een langdurige slag noodig, waarvan het succes te voren niet is uit te maken.

De lange, logge voertuigencolonnes, m. a. w. de treinen die de troepen volgen, vormen dus een zeer voorname schakel in de organisatie der legers. Hun taak is tweeledig:

1e. De slagvaardigheid van het strijdend gedeelte onvoorwaardelijk en onder alle omstandigheden te verzekeren.

2e. De bewegingsvrijheid der troepen geen oogenblik in gevaar te brengen.

Wat betreft het eerstgenoemde, moet dus steeds, op elk gewild oogenblik worden aangevoerd, alles wat de gevechtskracht op peil kan houden of op kan voeren (levensmiddelen, munitie, geneeskundige hulp) terwijl afgevoerd wordt wat de troepen hindert (gewonden) of wat nogmaals gebruikt kan worden (defect materieel, hulzen).

Wat betreft het onder 2e gestelde, moet onmiddellijk na den aanvoer geruischloos worden afgemarcheerd, zonder dat de wegen voor de troepen benodigd, ook maar eenigszins versperd worden.

De aanvoerder die vast kan vertrouwen op zijne treinen, zal sneller en beslister kunnen besluiten dan hij, die voor ieder bevel zich eerst moet overtuigen, of zijne aanvoermiddelen wel in zijn geest zullen kunnen werken.

Nu doet zich het verschijnsel voor, dat men in vreedstijd de aanvoerders in en van het vechtend gedeelte, zoowel theoretisch als prac-

tisch, zooveel mogelijk heeft geoefend, om hen voor hun oorlogstaak berekend te maken. Voor treincommandanten is nooit van een dergelijke opleiding sprake geweest, terwijl men deze Cⁿ in oorlogstijd een zeer zware, verantwoordelijke taak op de schouders legt, welke zij veelal geheel zelfstandig moeten uitvoeren. Hunne onbekwaamheid blijkt bij de tegenwoordige regeling eerst wanneer het te laat is, d. w. z. wanneer de aanvoer naar de troepen stopt. In de wijze van recruteeren der treinofficieren behoort dus een ingrijpende verandering te komen. Van jonge reserve-officieren mag niet verwacht worden dat zij de moeilijke treincommando's goed zullen voeren. Ofschoon hun wil natuurlijk goed is, missen zij het noodige inzicht, en door hun jeugd de noodige ervaring om deze commando's te voeren. Bij onze organisatie plaatste men bij de treinen een jeugdige reserve-luitenant aan het hoofd van een onvoldoend geëncadreerd onderdeel, dat in sterkte aan personeel en paarden, een compagnie of eskadron verre overtreft, zonder dat zijne opleiding ook maar in het minst hier op was berekend.

Van de logge voertuigcolonnes, waaruit schijnbaar alle poëzie weg is, hangt dus voor een groot deel de slagvaardigheid van het leger af. Zij vormen voor de diverse eenheden de ondersteuningstroepen, die steeds weer nieuw leven brengen en de gevechtskracht bij iederen nieuwen aanvoer, aanblazen. De taak van aanvoerders en verder personeel is dus zeer verantwoordelijk en zwaar. Zij mogen geen oogenblik in hun plicht te kort schieten; en dit onder de moeilijkste omstandigheden. Van het gevecht zien zij niets dan de ellende: de afvoer van de gewonden; de dooden op de volkomen verwoeste terreinen. De opwinding van den strijd missen zij geheel, terwijl zij voortdurend bloot staan aan aanvallen uit de lucht: den tegenstander toch, is alles gelegen aan vernieling van alles, wat nieuw leven aan zijn vijand brengt.

Wil deze zware dienst naar behooren worden vervuld, wil de bevelhebber zeker zijn achter zich te hebben een uitmuntend werkend treinwezen, dat in zijne verplichtingen niet te kort zal schieten, en alles kan verrichten, wat de bewegingsvrijheid en gevechtskracht der troepen zal verhoogen, ook onder de moeilijkste omstandigheden, dan moet die trein zijn bemand met uitstekend personeel, uitmuntend gedisciplineerd, en dat door een goede africhting een groote mate van zelfvertrouwen heeft gekregen. Personeel, dat diep doordrongen is van het besef, zich geheel te moeten geven, om de troepen in het vuur te steunen; dat niet aan rust voor zich zelf mag denken voor die troepen van alles voorzien zijn. Dit is alleen mogelijk wanneer wordt ingevoerd een nieuw wapen: „De Trein”. Dit mag in vreedstijd niet slechts op papier bestaan. Gemobiliseerd, worden de Afdeelingen dan toch niets dan improvisaties, die niet anders dan de kiem van zwakte in zich hebben.

Vele collega's zie ik al minachtend de schouders ophalen; velen zien reeds bij voorbaat op tegen een langdurige detachering bij een bereden wapen, waarbij jakkeren over een heide, opwindende exercities zijn uitgesloten; waarbij dagelijks garnizoensdiensten worden verricht en

niets anders. Waarbij het personeel voor het overgrootste deel een blauwen Maandag voor eerste oefening aanwezig is, om, na een minimum opleiding, als „afgericht treinsoldaat” (?) uitgezonden te worden om sleepschijven te trekken in schietkampen; brood te gaan rijden in diverse garnizoenen. Waar het paardenmateriaal bestaat uit versleten beesten van de batterijen, al is bepaald, dat het geschikt moet zijn voor den dienst van die onderdeelen te velde. Waarbij het afgeleefde vrijwillige kader en het minderwaardige militiekader wordt ingedeeld. Een wapen dus, waarop het stempel der minderwaardigheid op allerlei wijzen zeer zichtbaar is gedrukt.

Neen lezers! Een dergelijken trein hadden wij vóór de mobilisatie. Deze is gelukkig afgeschafte, en voor de gevechtskracht van het Nederlandsche leger is het te hopen, dat de Trein Afdeelingen der Veld-Artillerie, nooit meer in haar vorige gedaante in het leven zullen worden geroepen.

Om een goed treinwezen te krijgen is het noodig, dat per divisie wordt opgericht een trein-bataljon, uitmuntend geëncadreerd, met denzelfden oefeningstijd als de Veld-Artillerie, waarbij het paardenmateriaal gelijkwaardig is aan dat der batterijen.

De commandant van dit bataljon is de aangewezen commandant Divisietrein; de officieren worden commandanten der Afdeelingen van dezen Trein, en dus gerecrueteerd uit de Veld-Artillerie, aangezien het hier „aangespannen” Afdeelingen geldt. Er moet echter zekerheid bestaan dat zij bij mobilisatie geheel geschikt zijn voor treinofficier. Dus moeten zij in treindiensten en alles wat daarmee samenhangt, uitmuntend geoefend zijn, en dus langen tijd bij een trein-bataljon dienst hebben gedaan.

Promotie-redenen maken het niet wenschelijk de officieren der treinen een apart korps te doen vormen. Voor reserve-officieren gelden deze bezwaren niet. Een zeker percentage van hen moet dus jaarlijks, voor vast naar de treinen worden overgeplaatst, teneinde een goede oefenschool gedurende hun werkelijken diensttijd te kunnen doorloopen.

COMMANDOVOERING.

„Daar de opdrachten die aan treinafdeelingen kunnen worden gegeven, zeer veelzijdig en gewichtig zijn, en de nauwkeurige uitvoering van grooten invloed is op de slagvaardigheid der troepen, mogen als commandant slechts energieke personen worden aangewezen, welke een groote mate van besluitvaardigheid bezitten, en volkomen op de hoogte zijn van organisatie, doel en gebruik der treinen.” (F ö s t, Der Dienst der Trains im Kriege).

In de „Jahrbücher 1912” vinden wij op blz. 648:

„Ganz besonders wirkt hiernoch einschneidend die Gewohnheit, hier und da einen Kavalleristen, der nie mit dem Dienst hinter der Front beschäftigt gewesen, im Kriegsfall mit der Stellung eines Kommandeurs der Trains zu betrauen.” So steht auf der einen Seite theoretisch

der Satz: „Der Dienst hinter der Front eine Wissenschaft!“ und in der Praxis soll der Mann, den man sich eigentlich als Feind der Trains, als verwegenen Reiterführer ganz vorne, sogar hinter der Front der feindlichen Armee denken kann, das schwerfällige Instrument der Bagagen, Kolonnen und Trains in mühsamer Rechenarbeit und Tüftelei regieren.”

Het doel van deze aanhalingen is, naar voren te brengen, welke inzichten men ook elders in de commandovoering der treinen heeft. De commandant komt er niet alleen met den goeden wil; hij moet ook de kennis hebben. Nu zijn er altijd personen, die zonder eenige voorbereiding zich onmiddellijk aan een nieuwen werkkring aanpassen, en door een bijzonder inzicht hun gebrek aan wetenschap goed maken. Het is echter luk raak, dat bij mobilisatie een willekeurig officier voor de hem dan eerst aangewezen betrekking, geschikt is. Dit stelsel heeft veel kans van falen, en is daarom voor verantwoordelijke betrekkingen hoogst gevaarlijk.

De commandant van een divisietrein voert het commando over een zeer groot aantal bespannen voertuigen. De enkele rijpaarden kunnen hier veilig buiten beschouwing blijven. Elk der Afdeelingen van dezen trein heeft een bijzonder doel en daardoor een bijzonder karakter. De commandant van het geheel behoort volkomen op de hoogte te zijn van de organisatie dezer Afdeelingen; hij moet de instructies van zijne ondercommandanten kennen, liefst deze zelf gemaakt hebben. Hij moet de vraagbaak voor de laatsten kunnen zijn. Om de instructies te kunnen maken, is het noodig, dat hij volkomen op de hoogte is van de eigenaardigheden en de moeilijkheden, welke de magazijnen met omgeving van de plaats waar gemobiliseerd wordt, bieden. De capaciteit der beschikbare parkeerplaatsen moet hem bekend zijn, evenals de grootte der aanwezige logies- en stalruimten. Hij moet de inlaadstations kennen, en volkomen op de hoogte zijn van de wijze waarop een eventueele lading zal worden geregeld. Verder moet hij een goed zicht hebben op trekpaarden, op aanspannen enz.

Eenmaal te velde, moet hij op de hoogte zijn van de diensten, die van elke Afdeeling van den Divisietrein kunnen worden gevergd. Hij moet dan een goed oog hebben op de beoordeeling van den voedings-toestand en het uithoudingsvermogen der paarden.

De goede wijze van beladen van voertuigen moet hem eigen zijn evenals een goede blik op reparaties en het onderhoud van materieel. De uitwerking van een legeringsbevel moet hem even gemakkelijk afgaan als de samenstelling van alle mogelijke andere bevelen, op treinen betrekking hebbende. Hij moet een groote mate van zelfstandigheid bezitten en daardoor besluitvaardig zijn. Dit alles kan in het algemeen niet anders verkregen worden dan door praktijk en studie.

Het beveiligen van de Treinafdeelingen tegen luchtaanvallen behoort tot de taak van den commandant Divisietrein, waarvoor hij de beschikking moet hebben over daarvoor geschikt materiaal, dus b. v. één sectie

afweergeschut. Gedurende het gevecht wordt dit geschut op een centraal punt in stelling gebracht, vanwaar het de lucht boven het terrein, waarin de treinen zich moeten bewegen kan bestrijken. Op marsch marcheert de sectie in het midden der colonne. Dit materieel zou ik bij den staf van den Divisietrein willen zien ingedeeld. Op het bijbehorende bagagevoertuig worden dan tevens bagage enz. van dien staf vervoerd.

Als commandant Divisietrein behoort aangewezen te worden een hoofdofficier der Veld-Artillerie, die in vredestijd het trein-bataljon der Divisie commandeert, en daardoor gelegenheid heeft gehad, zich behoorlijk voor zijn taak te bekwamen. Aan hem moeten worden toegevoegd: een luitenant-adjutant en eenige ordonnansen, zoowel te paard als op rijwielen (m o t o r rijwielen).

Van de Afdeelingen van den Divisietrein zijn thans, en zullen dat wel steeds blijven, de belangrijkste: de munitietreinen. Door een noodzakelijke uitbreiding der Artillerie per Divisie, zal de A. M. T. zeker in sterkte nog toenemen, terwijl vermeerdering van de mitrailleurs bij de Infanterie ook uitbreiding van den I. M. T. noodzakelijk maakt.

Wanneer we onze oorlogsorganisatie opslaan, dan zien we bij een munitietrein als commandant, een luitenant c. q. reserve-luitenant; gedurende de mobilisatie is hieraan toegevoegd een tweede officier n.l. een reserve-luitenant der Cavalerie.

Bij den Staf zoeken we te vergeefs administratief kader. Gedurende de mobilisatie is ook hierin eenigszins voorzien, echter niet door toevoeging van een b e k w a a m administrateur. Een munitietrein komt, wat betreft sterkte aan personeel, ongeveer overeen met een compagnie infanterie; echter heeft de Afdeeling bovendien nog een 200 paarden in onderhoud. Vinden wij per compagnie: een sergeant-majoor en een fourier, de commandant van een munitietrein moet zelf de administratie voeren met behulp van een te hooi en te gras daarvoor opgeleid onderofficier. De wanverhouding in zake administratieve hulp zal ieder duidelijk zijn. Een colonne A. M. T. heeft 14 caissons, 56 trekpaarden, en 3 rijpaarden. Als commandant hiervan is aangewezen één wachtmeester, die onder zijn bevelen heeft 2 korporaals en sinds korten tijd nog een wachtmeester, die onbereden is en voor wien ook geen rijwiel is uitgetrokken. De praktijk zal dus wel uitmaken dat laatstgenoemde onderofficier zal optreden als sectiecommandant, in plaats van een der korporaals, en dus bereden gemaakt wordt, terwijl die korporaal op een caisson moet plaats nemen.

Nu zal het te velde zeer dikwijls voorkomen, dat een colonne zelfstandig zal moeten optreden. Bij de aanvulling der munitie zal dit wel regel zijn; ook de secties der munitietreinen zullen zeer dikwijls haar weg alleen moeten vinden. Deze feiten mogen wel als overal bekend worden verondersteld. De colonne- c. q. sectiecommandant moet dus zijn: een militair, in staat door zijne persoonlijke eigenschappen gezag uit te oefenen over een 60-tal minderen. Hij moet, wil hij zijn opdrach-

ten goed kunnen uitvoeren, bedreven zijn in kaartlezen, orienteeren, en alles wat daarmee samen gaat. Hij moet een goeden blik hebben op het terrein; hierin ook bij nacht goed zijn weg weten te vinden. Hij moet den voedingstoestand en de fysieke gesteldheid van het paardenmateriaal kunnen beoordeelen. Grondig bekend zijn met alles, wat noodig is om zijn colonne marschvaardig te houden. Hij moet handig zijn in het legeren van zijn troep. Op de hoogte zijn met de behandeling van karabijnen, en deze, zoo noodig, ook op de juiste manier weten te gebruiken. Last not least, moet hij tegenover den troepencommandant, onder wiens bevelen hij gesteld is, het prestige zijner colonne op gepaste wijze weten hoog te houden, en er voor zorgen dat de verpleging zijner Afdeeling niet in het minst in gevaar komt ten voordeele van andere troepen. Dit laatste vooral zal voor een onderofficier dikwijls zeer moeilijk zijn.

Voldoet onze organisatie van de munitietreinen aan het bovenstaande? Gedurende drie jaar mobilisatie heeft men het misschien hier en daar in de gewenschte richting weten te leiden, doch worden overal goede colonnecommandanten gevonden? Gezien de wijze waarop de treinafdeelingen der Veld-Artillerie werden geoefend en gebruikt, kan men wel zeggen dat er in Augustus 1914 geen enkele was. Het minderwaardige kader toch, werd daarbij ingedeeld. Van oefeningen voor hun oorlogstaak kwam niets. Het was al heel mooi wanneer het kader kon kaartlezen. Dit was niet de fout van de commandanten der treinafdeelingen, maar die van het stelsel. De trein was de „Van Gend en Loos” van het leger in de garnizoenen. Het kader moest vliegensvlug worden opgeleid, om, na van strepen te zijn voorzien, overal op te treden als commandant, of ingedeeld te worden bij een massa detachementjes, waarbij de dienst uitsluitend sleeperswerk was; oorlogsvoorbereiding verviel hierdoor geheel. Het vrijwillige treinkader bestond nagenoeg uitsluitend uit personeel dat bij de batterijen niet meer bruikbaar was. Hoe konden bij een dergelijke organisatie goed functioneerende treinafdeelingen worden verwacht? Wel werd het overcomplete kader der batterijen bij de mobilisatie overgeplaatst bij de treinen, doch welke batterijcommandant schoot hiervoor zijn beste gegradueerden uit? Bovendien kwam bij de mobilisatie der treinen, dit kader veelal te laat aan ter plaatse en was het van het treinwezen hoegenaamd niet op de hoogte.

Gezien de grootte der colonnes en de eigenschappen die aan de colonnecommandanten eigen moeten zijn, behooren voor deze functies aangewezen te worden: *luitenant s c. q. reserve-luitenant s*, ervaren in treindiensten. Van een onderofficier kan men niet verwachten dat hij in dit commando goed zal voldoen. Hiervoor missen deze militairen de noodige algemeene ontwikkeling. Als commandant zoowel van den A. M. T. als van den I. M. T. behoort aangewezen te worden een kapitein van het treinbataljon. Als sectiecommandant kunnen dan optreden: wachtmeesters, terwijl als reserve-commandant bij

iedere sectie een korporaal c. q. wachtmeester wordt ingedeeld. Wat de verdere organisatie van een A. M. T. betreft: onlogisch is de indeeling in drieën, waar de regimenten Veld-Artillerie thans in viereën zijn gesplitst. Bij de munitie-aanvulling te velde, moet de driedeelige organisatie doorlopend aanleiding tot moeilijkheden geven. Is thans, ter verzekering van eene goede werking van een A. M. T., reeds gewenscht met het bestaande materieel tot een verdeeling in vier colonnes te geraken, al zijn deze dan van ongelijke sterkte, in de toekomst behoort de organisatie in viereën te worden doorgevoerd, en wel met het materieel, dat hetzelfde aantal projectielen medevoert als een caisson der veldbatterijen, terwijl één caisson in den A. M. T. op één stuk in de batterijen zeker geen te hooge eisch is. Deze treinafdeeling komt dan dus minimum op 48 caissons, dus 12 caissons per colonne. Bij indeeling van houwitsers of andere artillerie bij de Divisie moet hiervoor een afzonderlijke colonne bij den A. M. T. worden georganiseerd, terwijl voor projectielen voor bijzondere doeleinden voor het veldgeschut, aan elke colonne één of meer extracaissons moet worden toegevoegd. De zoogenaamde „Staf” van een A. M. T. of I. M. T. kan natuurlijk door een wachtmeester worden gecommandeerd.

Resumeerende, zou mijns inziens voor een A. M. T. de volgende organisatie noodig zijn:

Staf.	Officieren.	Onderofficieren.	Korporaals.	Minderen.	Paarden.	Rijwielen.	Voertuigen.	Opmerkingen.
Kapitein-Commandant	1				2			(a) Tevens veterinaire hulp.
Oppasser id.				1	1			(b) Mede te voeren op de voertuigen.
Paardenarts	1				1			(c) Waarvan 2 koks.
Oppasser id.				1		1 (a)		(d) Waarvan 2 bijkoks.
Dokter	1					1		(e) 1 reserveman.
Hospitaalsoldaat				1		1		(f) 1 span opgetuigd als reserve-achterspan, 2 paarden als rijpaarden, 2 handpaarden.
Veterinaire hulp				1		1		(g) 24 stukrijders, 24 reserve.
Trompetters				1	1			(h) 1 span opgetuigd als reserve-achterspan, 1 paard als rijpaard, 1 handpaard.
Ordonnansen				4	2	2		
Opperw. administr.		1				1		
Fourier		1				1		
Wachtmeester		1			1			
Korporaals			2		2			
Hoefsmeden				2	1	1		
Kleermakers				1 (b)				
Zadelmakers				1 (b)				
Bankwerkers				1 (b)				
Houtwerkers				1 (b)				
Keukenwagens				4 (c)	4		2	
Proviandwagens				4	4 (d)		2	
Transporteeren	3	3	2	23	19	9	4	

Staf.	Officieren.	Onderofficieren.	Korporaals.	Minderen.	Paarden.	Rijwielen.	Voertuigen.	Opmerkingen.
Transport	3	3	2	23	19	9	4	
Haverwagens				2 (c)	2		1	
Bagagewagens				2 (e)	2		1	
Gereedschapswagens				2	4		1	
Reserve				3	6 (f)			
Totaal	3	3	2	32	33	9	7	
Colonne.								
Luitenant	1				2			
Oppasser id.				1	1			
Ordonnansen				2		2		
Veterinaire hulp				1		1		
Wachtmeesters		2			2			
Korporaals			2		2			
Caissons				48 (g)	48		12	
Haverwagens				2 (c)	2		1	
Reservepaarden				2	4 (h)			
Totaal	1	2	2	56	61	3	13	

Ter toelichting moge het volgende dienen.

Er is niets geen bezwaar tegen om den oppasser paardenarts te nemen uit de 2 man veterinaire hulppersoneel.

Op het groote aantal paarden zijn 2 hoefsmeden zeker niet overdadig. Hiervan één op een rijwiel geeft veel gemak bij de lange marschcolonne en tevens om in de kantonnementen kleine beslaggebreken op te heffen in de diverse stallen.

Twee keukenwagens zijn dringend noodig om voor de totale sterkte te kunnen koken. Bovendien kan bij een langdurige detachering van een belangrijk deel van den A. M. T. een keukenwagen worden medegegeven. Uit dezen hoofde zijn ook 2 proviandwagens ingedeeld.

Per colonne is een haverwagen ingedeeld, wat bij de detachering van een colonne voordeelig is. Ten einde de zelfstandigheid hiervan te verhoogen, zijn per colonne 4 reservepaarden gegeven.

Wanneer het beschikbare veldmaterieel toelaat weder per divisie reservevuurmonden in te deelen, wat hoogst noodzakelijk is, behooren deze wederom, als vroeger, over de colonnes te worden verdeeld.

Reservetuigdeelen worden over de colonnes verdeeld, en medegevoerd op de haverwagens.

(Wordt vervolgd.)

Moderne Cavalerie en Wielrijders.

In de rubriek Boekaankondiging van het Septembernummer van den Militairen Spectator wijdt B. eenige bladzijden aan mijne brochure: Moderne Cavalerie en Wielrijders 1).

Nadrukkelijk moet ik opkomen tegen B.'s meening, dat ik het verkennd vermogen der cavalerie zou onderschatten.

De tactische verkenning acht ik wel degelijk de taak der cavalerie en volmaakt ben ik het met B. eens, dat dit werk in den bewegingsoorlog niet aan de aviatiek kan worden overgelaten.

Punt één mijner conclusies luidde:

„Voor de beveiliging en nabijverkenning bij Inf.^{ie}-Divisies is cavalerie onmisbaar, en niet te vervangen door wielrijders,” en in een ingezonden stuk aan de Maasbode naar aanleiding van een critiek van den militairen medewerker van dat blad op mijne brochure schreef ik:

„Dat vliegers tactische bijzonderheden meermalen zeer nauwkeurig melden, is in den positieoorlog onomstootelijk gebleken; evenwel zien wij, zoodra de linies in beweging komen, op alle gevechtsterreinen de cavalerie ter verkenning naar voren gaan en houd ik mijne bewering staande, dat de ruitery in den bewegingsoorlog voor de tactische verkenning onontbeerlijk is.”

't Is juist voornamelijk voor deze taak — en voor de beveiliging — dat ik, buiten het polderterrein, de cavalerie niet te vervangen acht door wielrijders, althans wanneer de tegenpartij over ruitery beschikt. En ik wijs juist op het bedriegelijke van het succes behaald door wielrijdersverkenningen bij onze velddienst oefeningen en manoeuvres, waar de wielrijders weinig of geen cavalerie tegenover zich vinden en dit bovendien nog van te voren reeds weten.

Volkomen ben ik het met den Majoor BRUYN eens, dat bij de Inf.^{ie}-Divisies voor de verkenning en beveiliging meer cavalerie noodig zou zijn dan waar thans over beschikt kan worden 2). Alleen heb ik deze meening niet geuit, omdat ik zulks op dit oogenblik bijna even nutteloos acht als om te zeggen: 10.000 eigen gemaakte, rookpluimlooze, goedkoope mitrailleurs hebben we noodig (met hoeveel honderd millioen eigen gemaakte patronen?).

Het onbereikbare moeten we m. i. buiten beschouwing laten, om ons af te vragen, hoe we kunnen woekeren met de krachten en de middelen, die wèl te onzer beschikking staan.

1) Firma Teulings, 's-Hertogenbosch.

2) „Mil. Spectator”, September '17.

De groote les, die wij m. i. uit de bestudeering van den modernen bewegingsoorlog moeten leeren, is, dat het zwaartepunt van de waarde van groote cavalerie-eenheden verplaatst is.

Ik herhaal: voor de strategische opheldering heeft de cavalerie-divisie weinig of geen waarde meer, de taak der moderne cavalerie-divisie is een andere, zeer zeker niet minder belangrijke 1).

Hetgeen ik met voorbeelden gemeend heb te kunnen bewijzen in mijne brochure, is, dat in den bewegingsoorlog de beschikking over snel verplaatsbare groote eenheden, welke door hunne samenstelling in staat zijn zelfstandig op te treden, beslist noodzakelijk moet worden geacht.

Dit beginsel zal wel voor alle terreinen hetzelfde blijven, al heb ik uit den hedendaagschen oorlog gelukkig geen voorbeelden kunnen aanhalen, die zich in onze terreinen afspeelden. En wanneer wij dit beginsel, hetwelk tot dusver door niemand is bestreden, erkennen, dan volgt de vraag: Is onze Cavalerie-brigade in hare tegenwoordige formatie daartoe geschikt? Hierop is mijn antwoord: Neen, zij is te zwak.

Meer Cavalerie kunnen wij voor het tegenwoordige niet scheppen, doch wielrijdersafdeelingen wél.

En waar de waarde van de moderne cavalerie-divisie thans voornamelijk ligt in haar vermogen om door de groote verplaatsbaarheid harer onderdeelen een uitgebreid rayon te kunnen beheerschen, daar wil het mij voorkomen, dat dergelijke gevechtslichamen voor een groot deel uit wielrijders zouden kunnen bestaan.

Zeer zeker is voor de innige samenwerking van de onderdeelen van een gevechtslichaam een harmonische samenstelling daarvan noodig.

Doch waarom zou een toevoeging van wielrijders aan cavalerie wél, en het omgekeerde niet een harmonisch geheel kunnen opleveren? Deze kwestie wenscht B. een open vraag te doen blijven, doch verdient volgens mij als een brandende vraag beschouwd te worden.

Bij alle gevechtshandelingen eener Cavalerie (c. q. Mobiele) Divisie, zou de verkenning in hoofdzaak steeds het werk der ruitery zijn, het vechten de taak der wielrijders, terwijl voor de beveiliging beurtelings één der beide wapensoorten het meest geëigend zou zijn.

Het grootste bezwaar is m. i. gelegen in de moeielijkheid der bevelvoering, aangezien de onderdeelen veelal gescheiden zullen moeten optreden. In dit opzicht zal de radiografie uitkomst moeten brengen.

„Lezen — wie kan geheel lezen en omvatten?” Zeker niet iemand die schrijft: „de heer Mathon voelt dat onze dure Cavalerie-Brigade overbodig is” 2).

1) Ik heb genoemd: het dekken van vleugels of flanken, maskeeren van opmarschen of afwachtingsstellingen, verbinding tot stand brengen tusschen in opmarsch zijnde groepen of tusschen verschillende frontgedeelten, energiek opdringen achter een terugwijkenden vijand, dekken van den terugtocht, door omtrekking ageeren op 's vijands flank.

a) Kapitein Verberne in „de Mil. Spectator” November '17.

Al wordt door mij het denkbeeld geopperd hare organisatie om te vormen, dan is dit slechts om haar meer kracht te geven voor het volbrengen van haar taak, die dezelfde blijft. Dit ten overvloede voor degenen, die zóó slecht kunnen lezen.

Op gevaar af nogmaals de vermaning te krijgen, dat men alvorens een oordeel uit te spreken over de tactische prestaties der Artillerie, eerst de techniek van dit wapen moet beheerschen, althans verwerkt hebben, wil ik hier thans nog aan toevoegen, dat waar ik in de tegenwoordige organisatie der Cavalerie-Brigade één dubbel batterij Rijdende Artillerie onmisbaar acht tot het vervullen der aan de Brigade te verstreken opdrachten, bij de door mij voorgestelde Mobiele Divisie, aan iedere Brigade van 2 Regimenten Huzaren en 2 Bataljons Wielrijders een dubbel batterij zou wenschen toebedeeld te zien. Immers in het te beheerschen rayon, hetwelk veel grooter kan zijn, zal de Artillerie op meerdere punten onschatbare diensten kunnen bewijzen.

J. MATHON,

1e-Luitenant der Huzaren.

Onze Legerorganisatie.

Van den Heer Verberne ontvingen wij het verzoek tot plaatsing van onderstaande repliek. Blijkbaar heeft het naschrift ingeslagen, hetgeen der redactie slechts genoeg kan doen. Zij wil den Heer V. gaarne het laatste woord gunnen, al voldoet de vorm, waarin de repliek is gegoten, in geen deele aan de eischen, die de redactie gewoon is te stellen.

Hiermede sluit de redactie het debat.

Repliek op des Redacteurs naschrift betreffende „Onze Legerorganisatie”, in 't Novemhernummer „Militaire Spectator”.

1) — 2e alinea — Mijn dank voor de opname. Wederom een bewijs, dat de Mil. Spectator wél moderne ideeën opneemt.... al gaat de Redacteur niet met mijn voorstellen mee.

2) — 7e alinea — Hola! Alleen die betreffende het noodzakelijke nog a a n te schaffen, noemde ik onaantastbaar, en niet die in zake het niet noodzakelijke af te schaffen! Lezen.

3) — 8e alinea — Eerst thans ziet ieder de noodzakelijkheid in.... nog kort geleden schafte men kostbare, hinderlijke hondentractie aan.... een onding voor noodzakelijke 10.000 mitrailleurtsjes.

4) — 9e alinea — Ja! maar dit geschiedde niet tijdig.... en thans is het misschien te laat.... waarvoor ik jaren waarschuwde.

5) — 10e alinea — Ook mijn Maart-artikel lezen.

6) — 12e alinea — Neen, Heer Redacteur! Mede ik noem dit onzin, ook ik wensch opheldering en verkenning, en deze onzin is door mij ook nergens beweerd; ook dit mij nu weer niet aanwrijven! Ik bestreed ook nergens het bestaansrecht van buitenlandsche Cavalerie-brigades.... dus nu weer niet met drogredenen het Engelsche cavalerie-succes van 22 November aanhalen als geldend argument voor o n z e landsverdediging. Mijn Maart-stelling lezen, en die alleen trachten te bestrijden met logische, juist gedachte argumenten; hier wacht ik nog op — geen vertroebeling.

7) — 12e alinea — Om het noodzakelijke te kunnen aanschaffen, het kostbare hier niet noodzakelijke afschaffen, en hiertoe bezwaren overwinnen. Niet half uit het moeras, eindelijk.

8) — 13e alinea — Daar men vóór 1914 in hoofdzaak alleen predikte „het offensief” — als in Duitsche vak-literatuur — en schuwde van „actieve verdediging” te spreken. Lezen.

9) — 13e alinea — Sedert 1910 vroeg ik elk jaar: 4 mitrailleur-tjes per compagnie, plus prikkeldraad.... en men zei schouderophalend: „ge overdrijft”. Thans heeft men elders 10 mitrailleur-tjes per compagnie plus vlakten prikkeldraad.... overdreef ik?.... integendeel, zie de waarheid. De Redacteur zegt nu over de onderwerpelijke materie: „ge overdrijft”. Ik aniwoord, alleen in 's lands belang: Het Nederlandsche volk wil voor zijn millioenen speciaal voor onze landsverdediging noodzakelijke vechtmiddelen; niet langer ons leger onthouden het noodzakelijke om te kunnen vechten — ter wille van thans aanwezige voor ons al te kostbare en bovendien hier gemakkelijk te vervangen stokpaardjes. Neen, Heer Redacteur, help liever mee, uit het moeras; gij geeft geen argumenten.... words, words! Het is een groote verantwoordelijkheid; let op het heden en de toekomst. Wacht u voor het TE LAAT.

VERBERNE.

Militair politiek Maandoverzicht.

(Afgesloten 21 December 1917.)

NEDERLAND. Onze regering heeft een Witboek uitgegeven, dat de correspondentie met de betrokken regeeringen bevat omtrent de toelating van bewapende handelsschepen binnen onze territoriale wateren, en een omtrent de zand- en grintkwestie.

Het telegrafisch verkeer met Engeland is gedeeltelijk hersteld.

De uitvoer van cement uit Engeland naar ons land is stopgezet. Ook het goederenvervoer uit Frankrijk naar Nederland en Koloniën is geschorst. De leveringen van Duitschland geschieden volgens het contract, zelfs heeft, volgens het Vaderland, Duitschland eene extra levering van steenkolen boven het contract toegezegd. Ook uit Engeland komt geregeld steenkool binnen. Onze levering van kaas aan Duitschland heeft eenigen tijd stil gestaan, ten gevolge van een verschil van inzicht tusschen de Ministers van Landbouw en Financiën, maar is thans weer hervat.

Minister Cort van der Linden heeft in een interview aan een correspondent van de United Press Association het Nederlandsche neutraliteitsstandpunt uiteen gezet. Uit commentaren daarover in de Amerikaansche pers blijkt, dat men daar de moeilijkheden van onze regering nog niet volkomen begrijpt.

Grooten schrik heeft onder de Nederlandsche spaarders het bericht gebracht, dat de regering der Bolsjewiki alle staatsschulden wilde annuleeren.

Het bericht is weer tegengesproken, maar dat voorloopig geen renten meer betaald zullen worden, is zeer waarschijnlijk.

Men schat de waarde aan Russische fondsen in ons land op nominaal 1 milliard gulden, het nationale inkomen zou dus met 40 à 50 millioen verminderen. De boekwaarde der Russische fondsen in ons land wordt op ruim 750 millioen geschat; bij een nationaal vermogen, dat volgens de Vermogensbelasting 8 à 9 milliard bedraagt, beteekent dit Russisch bezit dus c.a. 10 0/0.

Eene nieuwe Deutsche wet tot belasting van personen- en goederenverkeer belast mede het verkeer op waterwegen, dus ook op den Rijn. Op deze wijze zou het een verkapt systeem van Rijntollen worden. In het voorloopig verslag van de begrooting van Buitenlandsche Zaken wordt er op gewezen, dat dit in strijd is met de Rijnvaartacte.

Tot gezant te Washington is benoemd Mr. A. Philips, advocaat te Amsterdam.

Bij de Tweede Kamer is ingekomen een voorstel om op de begrooting eene som te brengen van 5 millioen gulden voor het oprichten in Nederland van een ontvang- en zendstation voor radio-telegrafische gemeenschap tusschen Nederland en Nederlandsch Oost-Indië.

Volgens mededeeling van de „Wirtschaftliche Pressestelle im Haag”, bedraagt de schadevergoeding voor de getorpedeerde schepen Blommersdijk en Rijndijk resp. 3 millioen en 750.000 gulden.

De door H. M. de Koningin bekrachtigde Grondwetsherziening, is op 12 December in den lande afgekondigd.

De goudvoorraad van de Nederlandsche Bank heeft in de afgelopen maand gedurende een korten tijd de 700 millioen overschreden.

Een onbekend gebleven vlieger heeft weer eenige bommen geworpen op Sas van Gent. Er is geen schade aangericht.

BELGIË. Uit de redevoering, door Minister-President de Broqueville, op den naamdag van Koning Albert te Parijs gehouden, blijkt dat de regeering er nog niet aan denkt het principe van de tweetaligheid in Vlaanderen prijs te geven, en hierbij vooral zich beroept op de historische overlevering.

Volgens mededeeling van de Frankfurter Zeitung is door eene nieuwe leening de maandelijksche oorlogsschatting van 60 millioen francs, die de Belgische bevolking moet opbrengen, tot Mei 1918 weer gewaarborgd. Volgens den correspondent van de Telegraaf zouden de deportaties in België hervat zijn.

De Frankfurter Zeitung bestrijdt nogmaals de agitatie van Reventlow en de zijnen tot behoud van de Vlaamsche kust, ook in verband met den indruk, dien dit in Holland maken zou.

DUITSCHLAND. De nieuwe Rijkskanselier von Hertling heeft in den Rijksdag een programma-rede gehouden, waarbij hij den binnen- en buitenlandschen toestand besprak. Hij verklaarde zich daarin o. a. bereid, in te gaan op de vredesvoorstellen van de Russische regeering, en erkende het recht van Polen, Koerland en Lithauen om hun eigen staatsvorm te kiezen, waarmee de geruchten omtrent eene annexatie van die landen gelogenstraft zijn. Von Kühlmann heeft daarna in zijne rede o. a. Lord Lansdowne's brief met waardeering besproken, en op de mogelijkheid gedoeld, geheime besprekingen te houden vóór eene officieele gedachtenwisseling op eene conferentie.

Het 15-milliard-krediet werd daarna door den Rijksdag aangenomen. Alleen de onafhankelijke socialisten stemden tegen.

De regeering heeft in Pruisen voorstellen ingediend tot wijziging van het kiesrecht voor het Pruisisch Huis van Afgevaardigden en tot hervorming van de samenstelling van het Heerenhuis. Het geheime, gelijke, enkelvoudige kiesrecht zal daardoor ingevoerd worden. De zeer noodige, herziening van de indeeling der kiesdistricten is nog uitgesteld, voorloopig heeft men het aantal vertegenwoordigers der grootste districten

uitgebreid. Bij de hervorming van het Heerenhuis wordt het aantal erfelijke leden van 115 op 60 teruggebracht, en worden de vertegenwoordigers van handel en industrie, benevens die van de Hoogeschole uitgebreid. Het standenbegrip blijft gehandhaafd, zij het ook gedemocratiseerd. Men vreest echter, dat de conservatieven de behandeling der voorstellen door oppositie dermate zullen vertragen, dat de komende verkiezingen nog onder het oude stelsel zullen moeten geschieden. Onder de conservatieven en groot-industrieelen ontmoeten de voorgestelde hervormingen sterke tegenkamping. De sociaal-democraten vinden, dat de ontwerpen niet ver genoeg gaan; vooral de hervorming van het Heerenhuis wordt onvoldoende geacht. In verband met deze hervormingen is er nog een voorstel tot uitbreiding van de bevoegdheid van het Heerenhuis, dat als rem tegen te sterke democratie moet dienst doen.

Als tegenhanger tegen de Vaderlandsche Partij is een Volksbond voor Vrijheid en Vaderland gesticht, die streeft naar een buiten- en binnenlandsche politiek op nationale en vrijzinnige grondslagen. Voorzitter is de socialistische Professor Francke.

Een correspondent van de Freie Presse heeft Hindenburg en Ludendorff geïnterviewd. Zij meenden, dat de oorlog niet als remise eindigen zou, maar eene overwinning voor de Centralen zou geven. De revolutie in Rusland beschouwden ze niet als een gelukkig toeval, maar als gevolg van de Duitsche wapenfeiten. Van Amerika verwachtten zij niet veel gevaar. Of echter de overwinnaarstoon van het onderhoud bevorderlijk is voor den in Duitschland zoo gewenschten vrede, staat te bezien.

Professor Förster antwoordde op dit onderhoud met een artikel in de Münchener Neueste Nachrichten, waarin hij er op wijst, dat eene zedelijke verzoening met de beschaafde wereld op dit oogenblik heel wat noodiger is dan militaire successen. Een meer liberale geest bleek uit de redevoering van Prins Max van Baden in de Badensche Kamer, waarin hij de vrijheid in Duitschland en zijne verantwoordelijkheid tegenover de menschheid besprak.

Er was deze maand een jaar verloopen sinds het eerste Duitsche vredesaanbod. Wolff meldt, dat de Duitschers in dit jaar 287.000 gevangenen maakten en ruim 2000 kanonnen veroverden, terwijl 47500 K.M.² terrein veroverd werd, tegen 674 aan de zijde der Entente. Het jaar zou de Entente 200 milliard, den Centralen slechts 56 milliard gekost hebben.

De Berliner Zeitung a. M. schrijft, dat onlangs officieel is bekend gemaakt, dat het aantal ingeschreven krijgsgevangenen der Duitschers meer dan 2 millioen bedraagt. Het blad verneemt nu, dat dit aantal voor de Oostenrijkers 1.000.000 bedraagt, zonder mee te rekenen de krijgsgevangenen, die zich onderweg bevinden of die, welke door de Bulgaren en Turken zijn gemaakt.

Er is thans eenig licht verspreid over de Duitsche vredesping in

September. Volgens de Duitsche lezing zou het uitgegaan zijn van eene neutrale mogendheid, en vermoedde men, dat Engeland erin gekend was. De Duitsche regeering was in beginsel tot antwoorden bereid, maar kreeg bij den verderen loop der gebeurtenissen den indruk, dat de tegenstanders niet wilden mede werken. De Vorwärts wil, dat de regeering het antwoord bekend maakt, dat zij had willen geven; de pers vraagt in het algemeen of het niet mogelijk is, thans het misverstand uit den weg te ruimen. Volgens Russische lezing zou de Spaansche Minister den Engelschen Gezant te Madrid, meegedeeld hebben, dat een voornaam persoon te Berlijn met Engeland in vredesonderhandeling wilde treden. Nadat de Engelsche regeering geantwoord had, dat zij gaarne bereid was elke mededeeling te ontvangen, werd niets meer gehoord. Geheel opgelost is deze kwestie nog niet.

Over de gebeurtenissen aan het Oostfront en de thans loopende vredesonderhandelingen wordt naar Rusland verwezen. De Germanla betoogt de wenschelijkheid, dat de volksvertegenwoordiging deel neemt aan de vredessluiting, op gelijke wijze als de constituante in Rusland de regeering ondersteunt in haar poging tot vrede. Inderdaad heeft von Kühlmann voor zijn vertrek naar Brest-Litowsk, en later ook von Hertling, geconfereerd met de groote commissie van den Rijksdag. De Vossische Zeitung wil deze commissie permanent verklaard zien voor den duur der onderhandelingen.

Dr. Paul Michaelis berekent in het Berliner Tageblatt, dat de oorlog tot nu toe $\frac{1}{3}$ van het nationale vermogen van Duitschland heeft opgeslokt.

In Polen is een Kabinet gevormd met Kucharski als minister-president. Deze verklaarde, dat de vorming van een leger de belangrijkste zaak van zijn programma was. Hij wilde een Ministerie van Oorlog vormen, en dan het Poolsche leger formeel overdragen aan den Regentschapsraad. Het Poolsche hulpkorps zou als kader dienst doen. Over de behandeling van de Poolsche legioenen door de Duitschers heerscht ontevredenheid, in Warschau zijn weer opstootjes geweest, waarbij de vrijlating van Pilsodski geëischt werd.

Door de verovering van Duitsch-O.-Afrika is het laatste gedeelte van de Duitsche overzeesche bezittingen in handen van de Entente gevallen. Slechts eene kleine troepenmacht vluchtte op Portugeesch gebied. Voor de Entente is dit een groot succes, en een waardevol ruilobject bij vredesonderhandeling. In verband hiermee worde herinnerd, dat de kolonie Togo verloren ging in Aug. 1914, de Bismarck Archipel en Samoa in Sept., Kiautsjau in November, Kameroen in Febr. 1915 en Duitsch-Z.W.-Afrika in Juli 1915.

Ecuador heeft de betrekkingen met Duitschland verbroken.

De stijging van de Duitsche valuta in de neutrale Staten, is evenmin als de vroeger plaats gehad hebbende daling te beschouwen als een graadmeter voor de beoordeeling van Duitschlands financieelen toestand.

De stijging moet gezocht worden in de vredesvooruitzichten, gepaard

aan de bewonderingswaardige werking der devisencentrale van de Reichsbank op 15 Nov. en 6 Dec. j.l. gold de 100 mark als volgt :

	15 Nov.	6 Dec.
Stockholm	37 kr.	52 kr.
Kopenhagen	54 kr.	56 ⁵⁰ kr.
Amsterdam	33 g.	40 g.
Zürich	68 fr.	75 fr.

OOSTENRIJK-HONGARIJE. Voor het eerst sedert den oorlog zijn de Oostenrijksche en de Hongaarsche delegatie bijeengekomen. De Keizer heeft haar bij de opening toegesproken, Czernin en Tisza hebben eene redevoering in de Hongaarsche delegatie gehouden. De eerste heeft hierbij met zekere tevredenheid gewezen op den vooruitgang in de laatste rede van Wilson, die thans zeide, zich niet te willen bemoeien met de inwendige constitutie der Centrale Staten.

Op het Russisch aanbod, tot wapenstilstand, heeft Czernin reeds den volgenden dag geantwoord, dat de Oostenrijksch-Hongaarsche regeering bereid was onderhandelingen in verzoenenden geest te voeren, om zoo spoedig mogelijk tot algemeenen vrede te komen. Seidler verklaarde in het Huis van Afgevaardigden, dat de regeering naar een vrede zou streven, gevestigd op het beginsel van den vrede zonder territoriale en economische geweldpleging, en dat zij zich van alle inmenging in de binnenlandsche aangelegenheden der vijandige staten zou onthouden, mits deze het wederkeerig ook deden.

Ook de vrouwenvereniging te Boedapesth heeft eene motie in dien zin aangenomen.

Naar uit de Arbeiter Zeitung blijkt, vinden dagelijks in alle deelen van Oostenrijk vredesbijekomsten plaats, die de regeering tot een algemeenen vrede willen dwingen.

De Freie Presse heeft als antwoord op den brief van Lansdowne zich tot het Engelsche volk gericht, waarbij wordt verklaard, dat er geen tegenstellingen tusschen het Engelsche en het Oostenrijksche volk bestaan, en gevraagd wordt of niet buiten de regeeringen om de pers den algemeenen vrede verhaasten kan.

De verschillende nationaliteiten veroorzaken met hare hooge eischen weer veel moeite aan de regeering, vooral nu de vredesonderhandelingen met de Bolsjewiki begonnen zijn, en het zelfbeschikkingsrecht der nationaliteiten op den voorgrond treedt. Zoo eischten de afgevaardigden der nationaliteiten in het Parlement, dat vertegenwoordigers van alle nationaliteiten bij de vredesonderhandelingen tegenwoordig zouden zijn. Seidler antwoordde, dat volgens de bepalingen der grondwet de vredesonderhandeling opgedragen was aan den Minister van Buitenlandsche Zaken. Eene nieuwe formuleering der vredesvoorwaarden vond de minister niet noodig.

De Tsjechen maken verder aanspraken op een deel van N.W.-Hongarije. De Kölnische Zeitung maakt er zich ongerust over en betreurt

de amnestie. De Tsjechische afgevaardigden in het Huis van Afgevaardigden betuigden sympathie met de Bolsjewiki. Merkwaardig is in verband hiermee de toenemende neiging onder de Hongaren tot afscheiding van Oostenrijk. De Az Est schrijft, dat de Tsjechen het sterkste volk zijn in het oude en wormstekige Oostenrijk, en Hongarije met hen nooit samen zal kunnen gaan. Het eischt daarom een zelfstandig Hongaarsch leger, zelfstandig tolgebied en zelfstandige bank. De consulaire dienst, tot nog toe eene gemeenschappelijke aangelegenheid is al voor eenige landen in een Oostenrijksche en een Hongaarsche gesplitst; eene splitsing van de legerorganisatie en het Ministerie van Oorlog schijnt op komst. Een voorstel van den afgevaardigde Sandoz, de Nationale Bank in eene Oostenrijksche en eene Hongaarsche te splitsen, is echter verworpen.

De gemeenteraad van Boedapesth heeft met algemeene stemmen eene motie aangenomen, om de regeering te verzoeken de volledige scheiding der beide staten op grondslag van eene personeele unie voor te bereiden. Ook de Hongaarsche Agrariërs blijken minder enthousiast te zijn voor eene tol-unie met Duitschland dan voorheen.

Volgens mededeeling van den Honved-minister Szurmay is uit de Hongaarsche landen bijna 45% van de mannen tusschen 18 en 50 jaar naar het front gezonden, d. i. 1,7% meer dan in Oostenrijk.

De Vereenigde Staten hebben thans Oostenrijk-Hongarije den oorlog verklaard, ten gevolge van het optreden van Amerikaansche troepen op het Westfront. Havas schat de scheepsruimte, die daardoor in Amerikaansche handen gevallen is, op 50.000 ton.

Panama en Cuba hebben dit voorbeeld gevolgd.

ITALIË. Italië heeft een betrekkelijk rustige politieke maand gehad. De opmarsch der Centralen is aan de Piave tot stilstand gekomen, en de oppositie in de politiek is verstomd. Het schijnt echter, dat de invloed van Giolitti wast, en de Godsvrede weldra verbroken zal worden. Er is eene nieuwe parlementaire partij „voor nationale verdediging” opgericht, die de pacifistische stroomingen wil tegengaan.

Uit een dagorder van Generaal Diaz blijkt, dat in het begin der maand de Fransche en Engelsche hulptroepen hun plaats in het front hebben ingenomen.

Volgens de Corriera della Sera hebben de Amerikaansche en Italiaansche regeeringen eene overeenkomst gesloten, waardoor hunne onderdanen wederzijds verplicht worden dienst te nemen in het leger van den bevrienden staat, indien ze in dat land gevestigd zijn.

FRANKRIJK. Clemenceau is energiek opgetreden ten opzichte van de aanhangige rechtzaken tegen de van hoogverraad en heulen met Duitschland beschuldigden. Een aantal hooge ambtenaren zijn ontslagen, en de zaken Turmel en Lenoir zijn voor den krijgswaad gebracht. Eene commissie is benoemd om te onderzoeken of Malvy

vervolgd moet worden; deze concludeerde, dat de zaak zonder voorafgaand onderzoek naar het Hooggerechtshof verwezen moest worden. In de Kamer werd dit voorstel met groote meerderheid aangenomen.

Voorts heeft de regeering den Senaat machtiging verzocht den Senator Humbert, Directeur van de Journal te vervolgen. Ook Cailiaux is in staat van beschuldiging gesteld in verband met de zaak Bolo, en in Italië is in verband met dezelfde zaak Cavallini in hechtenis genomen.

Met belangstelling mag men den afloop van deze beschuldigingen tegemoet zien.

In Parijs is weer eene inter-geallieerde conferentie geweest, waaraan een groot aantal gedelegeerden van de Entente-landen, waaronder ook Brazilië, Cuba en Siam, deel namen. Pichon deelde na afloop mede, dat op de conferentie practische voorziening getroffen was voor de economische, financieele en militaire eenheid van actie. Wat over de oorlogsdoeleinden en over de houding ten opzichte van Rusland besloten werd, is niet bekend geworden. De Fransche pers betreurt, dat de eenheid van actie niet definitief geregeld is door de benoeming van een generalissimus. Ook Hervé dringt in de Victoire wederom hierop aan.

De inter-geallieerde oorlogsraad heeft eenige malen vergaderd te Versailles. De permanente militaire vertegenwoordigers zijn de generaals Foch, Wilson en Cadorna. Amerika schijnt voor de instelling van een generalissimus te zijn, met een staf van vertegenwoordigers der geallieerden; Lloyd George kan echter zijne landgenooten niet voor dat denkbeeld winnen.

Op de Parijsche conferentie is verder nog besloten een inter-geallieerde marineraad in te stellen, bestaande uit de ministers van Marine der betrokken staten en de chefs der Marinestaven.

Ten gevolge van den wapenstilstand aan het Oostfront zijn de Russische troepen in Frankrijk in arbeidersbataljons veranderd. Belangrijk is de langzame verandering der publieke opinie als gevolg van de gebeurtenissen in Rusland, de Temps bepleit toenadering tot de Bolsjewiki, en Clemenceau heeft in de legercommissie verklaard, dat hij geneigd is, eventueele vredesvoorstellen van den vijand te onderzoeken.

Er zijn distributie-maatregelen genomen ten opzichte van brood en bier. Het broodrantsoen varieert tusschen 200 en 600 gram per dag. Alle graanvoorraden worden opgevorderd. In den Senaat verklaarde de minister, dat Frankrijk tot 31 Augustus 1918 2600 millioen K.G. koren noodig heeft, waarvan er slechts 800 voorradig zijn, terwijl door gebrek aan scheepsruimte het ontbrekende niet kan worden aangevuld. Zelfs het leger is onvoldoende verzorgd. De veestapel moest worden ingekrompen. Verder heerscht er gebrek aan suiker, cigarettten en tabak, men overweegt de invoering van een tabakskaat.

In Frankrijk heeft de regeering voorstellen bij de Kamer ingediend

tot oproep van de 18-jarigen, indien de lichter 1888/89 en 1890 zou worden ontslagen.

In het Vorstendom Monaco is thans een nationale raad ingesteld, die wetgevende macht zal krijgen. Het Vorstendom zal voortaan slechts uit één gemeente bestaan.

ENGELAND. De voornaamste gebeurtenis der laatste maand is de brief geweest, dien de Oud-minister Lord Lansdowne aan de Daily Telegraph geschreven heeft, en waarin hij aandringt op eene herziening van de oorlogsdoeleinden der Entente en op eene bespoediging van den vrede, daar eene verlenging van den oorlog de ondergang van de beschaafde wereld beteekent. De regeering en de meerderheid der Unionisten, waartoe Lansdowne behoort, hebben dadelijk verklaard, dat Lansdowne uitsluitend op eigen verantwoordelijkheid sprak, maar in een groot deel van de pers vindt het schrijven warme instemming. Een heftige pennestrijd is in de Engelsche pers over deze kwestie ontstaan, beide partijen halen Wilson's boodschap aan het Congres in hun voordeel aan. Voor den groei der pacifistische idee in Engeland is Lansdowne's daad en de strijd er over zeker een machtige steun.

De Engelsche Ministers hebben weer in een aantal redevoeringen getracht het oorlogsvuur brandend te houden. Lloyd George sprak te Londen, en zeide o. a., dat Rusland's uittreden niet tot een algemeen vrede leiden zou. Asquith sprak te Birmingham en Churchill te Bedford; van dezen was het belangrijkste de mededeeling, dat Amerika pas in het eind van 1918 een groot aandeel in den oorlog zal kunnen nemen en tot dien tijd Engeland de voornaamste last van den oorlog zal moeten dragen. Asquith sprak te Birmingham met zekere waardeering over Lansdowne's brief, maar wilde toch van vrede weinig weten.

In het Parlement hebben Sir William Collins en Ponsonby de regeering aangevallen, naar aanleiding van de onthulde geheime documenten. Deze en andere sprekers drongen aan op herziening der oorlogsdoeleinden, en het afzien van alle imperialistische neigingen. Balfour antwoordde, dat Engeland nooit met de bezetting van Konstantinopel door de Russen gesympathiseerd had, en niets voelde voor den bufferstaat op den linker Rijn-oever. Door deze verlooening is een gevaar voor ons land verdwenen.

De Engelsche groep van de interparlementaire Unie heeft eene motie aangenomen, waarin o. a. gezegd wordt, dat slechts met de vertegenwoordigers eener Duitsche democratie kan onderhandeld worden. De Arbeiderspartij heeft eene verklaring opgesteld, die op een congres in het eind dezer maand zal besproken worden. Naast eenige democratische eischen wordt hier aangedrongen op vergoeding en herstel en op territoriale verbeteringen.

Sir Eric Geddes zeide in het Lagerhuis, dat de duikbootbedreiging tot staan gebracht, maar niet bedwongen was. Hij roemde de

geweldige ontwikkeling van de capaciteit der Engelsche scheepswerven.

Churchill verklaarde in het Lagerhuis, dat 900.000 munitie-arbeiders eene loonsverhooging van $12\frac{1}{2}\%$ ontvangen hadden, waarvan de jaarlijksche kosten £ 14 millioen zullen bedragen. Dit beteekent voor de munitie-arbeiders een weekloon van £ 3.15 sh.

In het Lagerhuis is in derde lezing eene nieuwe kieswet aangenomen, waardoor 8.000.000 kiezers aan het kiezerskorps worden toegevoegd. Het meervoudig kiesrecht wordt in sommige gevallen afgeschaft, in andere weer ingevoerd. Vrouwen boven de dertig jaar en soldaten boven de 19 krijgen het kiesrecht, benevens alle mannen boven de 21.

Bonar Law diende eene nieuwe krediet-aanvraag van £ 550 millioen in, waardoor het totaal bedrag van dit jaar op £ 2450 millioen zou komen.

Lord Northcliffe heeft geweigerd Lucht-minister te worden.

In zijn plaats is zijn broeder, Lord Rothermere benoemd. Northcliffe kan, nu zijn critiek op dien dienst voortzetten, en houdt er tevens grooten invloed op.

De regeering der Bolsjewiki heeft den in Engeland geïnterneerden Russischen revolutionnair Tsjiregin tot ambassadeur te Londen benoemd, en daardoor de Engelsche regeering in een lastig parket gebracht.

De regeering heeft in een witboek de correspondentie gepubliceerd met onze regeering betreffende de toelating van gewapende handelschepen.

Jeruzalem heeft den 10^{den} December gecapituléerd. De Duitsche en Oostenrijksche pers schrijft dat de Centralen nog genoeg middelen hebben, Palestina aan zijne rechtmatige-Turksche-eigenaars terug te geven.

Bij de verkiezingen in Canada kreeg de regeering 128 zetels en de oppositie 87. Van eenige districten is de uitslag nog niet bekend, maar de overwinning der Unionistische regeeringspartij is verzekerd. Hiermede heeft het land uitspraak gedaan ten gunste van den dienstplicht.

In Ierland zijn in verschillende diocesen disciplinaire maatregelen genomen tegen oproerige jonge priesters, die in de Sinn Fein-beweging zijn. Deze vrij plotselinge verandering in de houding der Iersche bisschoppen wordt toegeschreven aan de ontdekking, dat vele Sinn Fein-leiders in het geheim anti-clericale politiek bepleiten.

Overleden is Sir Leander Jameson, bekend uit de voorgeschiedenis van den Transvaal-oorlog.

Door eene ontploffing in de haven is een groot gedeelte van de stad Halifax in Canada vernield. Volgens officieele schatting zijn er 2000 dooden, 3000 gewonden en 20.000 dakloozen.

RUSLAND. Eén ding is door de Bolsjewiki-regeering tot stand gebracht, waarvoor Rusland haar dankbaar zijn moet, n.l. de wapenstilstand met de Centralen, gepaard met het begin van vredesonderhandelingen. Te Brest-Litowsk zijn de voorbereidende onderhandelingen

begonnen, die leidden tot een voorloopigen wapenstilstand voor 10 dagen, daarna werd op 15 December een wapenstilstand gesloten, die loopt tot 14 Januari, met stilzwijgende voortzetting, zoo hij niet een week te voren wordt opgezegd.

Het verdrag van den wapenstilstand is direct gepubliceerd. Het belangrijkste artikel bepaalt, dat onmiddellijk vredesonderhandelingen geopend zullen worden, waarvoor ook reeds de afgevaardigden der Centralen naar Brest-Litowsk vertrokken zijn. Belangrijk is ook de bepaling, dat de Russische troepen uit Perzië zullen worden teruggetrokken. Verder zijn er besluiten genomen omtrent de uitwisseling van burgergevangenen en invaliden.

De gevolgen van deze gebeurtenis zijn voor de oorlogvoerende landen onberekenbaar. Het loskomen van de Duitsche troepen op het Oostfront, het afvallen van de Russische troepen aan het Kaukasusfront, en de waarschijnlijk spoedig volgende vrede met Roemenië, maakt ook in Entente-landen indruk, en de gebleken samenhang van revolutie en vrede zal de positie van oorlogzuchtige regeeringen in Entente-landen niet gemakkelijker maken. Toch zal men moeten afwachten of de eischen van Lenin voor de Centralen aannemelijk zijn; zijne eerste eischen voor den wapenstilstand, die o. a. de ontruiming van de Oostzee-eilanden behelsden, zijn met verontwaardiging door Duitschland afgewezen.

Overigens heerscht in Rusland eene vreemde dooreenmenging van anarchie en schrikbewind. De regeering heeft te strijden tegen kadetten, die onder Kornilof, en de kozakken, die onder Kaledin vechten en Rostof aan den Don veroverden. Geruchten gaan, dat men grootvorst Michael tot constitutioneel vorst verheffen wil, aan den anderen kant schijnt een anarchistische revolutie de macht van Lenin te bedreigen. Lenin arresteert naar alle zijden en dreigt met de guilotine; bij de verkiezing voor de constituante zijn de verkiezingen in districten waar de kadetten het wonnen, eenvoudigweg ongeldig verklaard. Alle kranten, behalve de regeeringsgezinde Prawda, zijn verboden.

Het Hoofdkwartier is met geweld veroverd, en de Opperbevelhebber Doechonin daarbij vermoord. Krylenko is thans opperbevelhebber der Bolsjewiki-regeering. Van oorlogsdaden van het leger valt thans niets meer te hopen; een groot gedeelte van de troepen trok daarom naar huis.

Zijn beginsel getrouw, heeft Lenin alle titels en waardigheden opgeheven, en het grondbezit verbeurd verklaard. Over de — later weer tegengesproken — nietigverklaring van alle Staatsleening wordt naar het overzicht van Nederland verwezen.

De Bolsjewiki hebben een groot aantal geheime tractaten gepubliceerd, voor zoover die niet door Kerenski op zijn vlucht gered waren. Over de verdeling van de huid van den beer krijgt men hier merkwaardige inlichtingen. Het geheime contract, waarin over ons land gesproken werd, is nog niet bekend gemaakt.

Volgens de Neue Züricher Zeitung zou T r o t s k y spoedig beginnen met de publicatie van stukken, waarin de middenstaten gecomprometteerd werden, maar door de vredesonderhandeling zal dat nu wel achterwege blijven.

Dat door dit alles de verhouding met de Entente niet verbeterd is, ligt voor de hand. De Entente-diplomaten en de Russische Gezanten in het buitenland hebben geprotesteerd tegen de publicatie der geheime stukken, de regeering heeft toen nieuwe gezanten in Parijs, Londen en Rome benoemd. Ook hebben de militaire-attaché's der geallieerden geprotesteerd tegen de schending van het verdrag van Londen; de Amerikaansche regeering heeft gedreigd met het stopzetten van allen invoer. Zeer veel uitwerking hebben deze protesten niet gehad. In de laatste dagen gaan er echter in de Entente-landen stemmen op, Rusland niet te veel af te stooten, daar men het daardoor in de armen van Duitschland drijven zou. In verband daarmee heeft B u c h a n a n reeds eene zachtere verklaring afgelegd aan de pers van Péttersburg.

Volgens nog niet bevestigde berichten, zouden Chineesche troepen Charbin, en Japansche Wladiwostock bezet hebben. Een uittocht van Japanners zou in geheel Rusland plaats hebben. Het schijnt wel, dat Japan op het punt staat zijn slag in het Oosten te slaan.

Dat de Bolsjewiki niet het geheele land achter zich hebben, blijkt ook uit de laatste verkiezingen. Voor den Gemeenteraad van Petersburg kregen Bolsjewiki 20 van de 188 zetels, en toen de maximalistische burgemeester ten stadhuize verscheen, verlieten de raadsleden de zaal, als protest tegen het onwettige bewind. Ook de constituante is niet in meerderheid maximalistisch van samenstelling; in Moskou en Petersburg kregen deze slechts de helft der mandaten, en volgens de Kölnische Zeitung zouden in het heele land 2,7 millioenen stemmen uitgebracht zijn op de maximalisten, tegen 2,3 op de kadetten en 2,2 op de Mensjewiki. L e n i n heeft echter de leiders der kadetten laten gevangen nemen en terroriseert volgens gezegde van een der leden in de vergadering, de constituante meer dan destijds, het ancien régime het de Douma deed.

Het uiteenvallen van het Russische Rijk schrijdt voort, in Finland, waar hongersnood heerscht, heeft de Landdag de soevereine staatsmacht overgedragen aan den Senaat. Hierdoor heeft Finland zich definitief afgescheiden van Rusland. Siberië heeft zich tot onafhankelijke republiek verklaard met Omsk als hoofdstad, en de Siberische regimenten van het front teruggeroepen. De Oekraïnsche Rada heeft de vorming van de republiek Oekraïnia uitgesproken, die deel uit zal maken van de Al-Russische Federale Republiek. De Oekraïnsche troepen verdreven in Kief en Odessa de Bolsjewiki. De regeering heeft een ultimatum gesteld, en met oorlogsverklaring aan de Oekraïne gedreigd. In Kaukasië is eene eigen regeering gevormd, en Turkestan en Amoer hebben zich onafhankelijk verklaard. Ook Bessarabië heeft afscheidingsplannen. Zoo valt dan thans het Russische Rijk uiteen, als destijds het Oost-Romeinsche Rijk of het Rijk van Karel den Grooten.

ZWITSERLAND. Te Parijs zijn onderhandelingen gevoerd tusschen Amerikaansche en Zwitsersche afgevaardigden over de oeconomische behoeften van het land. Volgens de Tribune de Genève heeft Amerika beloofd tot September 1918 24000 wagons graan te leveren, voorts kreeg de Zwitsersche regeering machtiging overeenkomstig de bepalingen der S. S. S. suiker en mais uit Amerika te betrekken. Amerika zou Zwitserland naar vermogen aan scheepsruimte willen helpen. Toch heerscht er veel gebrek in Zwitserland. De Duitschers kunnen de kolen niet leveren, waartoe ze zich contractueel verbonden hebben; in November kwam slechts de helft van het beloofde binnen. Treinenloop en gasverbruik moesten nog meer ingekrompen worden. Ook is er tekort aan meel, het broodrantsoen is van 250 op 225 gram per dag gebracht. Ook aan aardappelen, petroleum en vet heerscht gebrek.

Op den socialistischen partijdag in Aarau is de ontevredenheid over het broodgebrek en de onvoldoende regeeringsmaatregelen tot uiting gekomen.

De begrooting voor 1918 voorziet als inkomsten een bedrag van 193 millioen francs en als uitgaven 252 millioen francs. Het deficit is 13 millioen grooter dan het vorig jaar.

Er zijn weer een 10-tal bommen op Zwitsersch gebied geworpen, die van Fransch maaksel bleken.

De Nobelprijs voor den vrede is ditmaal verleend aan het internationaal comité van het Roode Kruis te Genève.

De studiebijeenkomst van de centrale organisatie voor een duurzamen vrede, die in November in Bern zou plaats hebben, is mislukt door het passenverbod van de Entente-landen, zooals reeds in een vorig maand-overzicht werd vermeld. Er is echter een bijeenkomst geweest van neutrale afgevaardigden met die van Duitschland en Oostenrijk, waarbij overeenstemming bereikt is op een aantal principieele punten van het programma, waarover een rapport werd gepubliceerd.

In den Nationalen Raad heeft de afgevaardigde J a e g e r eene interpellatie ingediend, waarin den Bondsraad gevraagd werd, bij de regeeringen der neutrale staten aan te dringen tot het doen van een gemeenschappelijken stap voor wapenstilstand met Kerstmis en Nieuwjaar.

Tot Bondspresident voor 1918 werd C a l o n d e r, Chef van Binnelandsche Zaken en van geboorte Grauwbundenaar, gekozen; tot vice-president Müller. A d o r werd benoemd tot lid van de commissie voor politieke zaken.

SPANJE. Er is een handelsverdrag gesloten tusschen de Spaansche en Engelsche regeeringen over den in- en uitvoer van steenkool, ijzererts en vruchten.

Er heerscht verontwaardiging in het land over de torpedeering van het stoomschip Claudio, waarbij de gezagvoerder en een aantal manschappen den dood vonden.

Naar aan het Hamburger Fremdenblatt gemeld wordt, heeft de Deutsche

regeering niet toegestemd in het verzoek van de Spaansche, om den Duitschen Marine-Attaché te Madrid zijn ontslag te geven, daar hij volgens het oordeel der Spaansche regeering medeschuldig zou zijn aan de ontsnapping van de Deutsche duikboot uit de haven van Cadix. Dit vraagstuk is nog niet opgelost. Het blijkt nu, dat Spanje in September getracht heeft, als bemiddelaar voor den vrede op te treden. Voor nadere bijzonderheden wordt naar Duitschland verwezen.

De *Díario Universal*, het orgaan van Romanones, geeft onrustbarende berichten over den katoennood en de daardoor dreigende werkeloosheid en hongersnood. Het blad dringt aan op een economisch verbond met de Entente.

PORTUGAL. In Portugal is — voor de vierde maal sinds zijne deelneming aan den oorlog — een opstand geweest, die ditmaal meer succes heeft gehad dan de vorige. Honger schijnt de voornaamste drijfveer te zijn geweest. De regeering is verjaagd, de revolutionairen hebben eene voorloopige regeering onder Sidonio Paes gevormd. Deze heeft een ministerie samengesteld, waarin hij zelf voorzitter is, en tevens Oorlog en Buitenlandsehe Zaken beheert.

Tot minister van Binnenl. Zaken is benoemd Machado Santos, die in December 1916, vlak voor het vertrek der Portugeesche troepen naar Frankrijk, een opstand in het leger verwekt heeft. Dat de revolutie dus ook met pacifistische doeleinden ontstond, is wel zeer waarschijnlijk.

De nieuwe regeering heeft verklaard, dat zij de geallieerden zal blijven steunen en alle internationale verplichtingen zal vervullen. Havas meldt, dat de royalisten de revolutionaire beweging steunden. De voorloopige regeering heeft de Kamers ontbonden en nieuwe verkiezingen uitgeschreven.

President Costa, die weigerde af te treden, is gearresteerd.

DENEMARKEN. De onderhandelingen tusschen Denemarken en Duitschland over de voorziening van Denemarken met kolen, zout, smeerolie en ijzererts zijn thans beëindigd.

Naar aanleiding [van het Stockholmsche vredesmanifest heeft Lange, de Secretaris-Generaal van de Interparlementaire vredesunie te Brussel, een schrijven gepubliceerd over de kwestie van Noord-Sleeswijk. De Deensche bevolking in Duitschland blijkt 165.000 zielen te tellen, op het platte land is 95% Deensch. Een 25.000 Denen strijden aan het Deutsche front. Over de behandeling der Deensche burgers door het Deutsche bestuur is de schrijver slecht te spreken.

Over de onderhandelingen, die reeds vroeger tusschen Duitschland en Denemarken gevoerd zijn, omtrent de nationaliteit van in Sleeswijk wonende kinderen van Deensche ouders, werd reeds in het Mil. Pol. Maandoverzicht van Mei en November 1916 gesproken.

NOORWEGEN. De drie Scandinavische koningen zijn in Christiania bijeengekomen; voor den Zweedschen koning was dit het eerste bezoek

aan die stad sinds de afscheiding in 1905. Er zijn besluiten genomen over de gemeenschappelijke handhaving der neutraliteit, onderlingen ruil van noodzakelijke levensmiddelen en grondstoffen, en vergemakkelijking der onderlinge vreemdelingen-wetgeving. De wensch werd uitgesproken, de samenwerking ook na den oorlog voort te zetten.

De Engelsche regeering heeft tot nog toe 93 Noorsche schepen met een totaalinhoud van 130.000 ton in gebruik genomen.

Er is wederom een convooi van 2 Noorsche, 2 Zweedsche en 1 Deensch schip onder begeleiding van Engelsche torpedojagers door de Deutsche Marine vernield.

ZWEDEN. De Deensche socialisten hebben het initiatief genomen, de conferentie van Stockholm weer in het leven te roepen, naar aanleiding van het Russische vredesvoorstel. Het schijnt echter, dat deze poging geen resultaten gehad heeft.

De neutrale Christelijke conferentie is te Upsala bijeengekomen. Daar van de oorlogvoerende landen slechts Duitschland vertegenwoordigd was (de Entente had ook ditmaal geen passen willen geven), werd besloten de conferentie tot April uit te stellen.

De Oud-minister Westmann heeft in eene rede uiteengezet, dat Zweden direct na het sluiten van den wapenstilstand tusschen Rusland en Duitschland de opruiming van de versterkingen op de Aalands eilanden eischen moest. De nieuwe gezant der Bolsjewiki regeering te Stockholm, W e r e f s k i, heeft reeds beloften in dien geest gedaan, en gezegd, dat het aan de bevolking van Finland en van die eilanden zou overgelaten worden zelf te beslissen over de toekomst van de eilandengroep.

Men meldt, dat nu reeds de Aalands eilanden grootendeels door de Russische troepen zijn ontruimd.

Een pakhuis, waarin bijna de geheele vleeschvoorraad voor den komenden winter lag, is te Stockholm door brand vernield.

BULGARIJE. Het sluiten van den wapenstilstand met Rusland vindt bij alle partijen algemeene instemming. Bulgarije heeft vijf gedelegeerden naar de vredesconferentie te Brest-Litofsk gezonden.

De geunificieerd-socialistische partij heeft het memorandum gepubliceerd, dat zij aan het Nederlandsch-Scandinavisch Comité te Stockholm heeft overhandigd; zij belooft deelneming aan de conferentie onder handhaving van haar eisch, dat het Bulgaarsche volk met zijne stamgenooten in Macedonië en de Dobroedsja vereenigd zal worden, als waarborg voor een blijvenden vrede op den Balkan.

ROEMENIE. Te Londen is eene Engelsch-Roemeensche vereeniging opgericht.

Roemenië heeft tegelijk met en op dezelfde voorwaarden als Rusland een wapenstilstand gesloten met de Centrale rijken.

Tevoren zond Roemenië eene nota aan Engeland, Frankrijk en Amerika, waarin het meedeelde hiertoe door de gebeurtenissen in Rusland te zullen moeten overgaan, als de bondgenooten geen hulp verleenden.

Het kabinet Bratianu is afgetreden, de geldmiddelen zijn door het uitblijven der voorschotten, die de geallieerden beloofden, geheel uitgeput, bovendien heerscht er in het onbezette deel van Roemenië een waar schrikbewind door het optreden der maximalistische Russische troepen.

Het zal Koning Ferdinand onder deze omstandigheden zeker zeer moeilijk vallen, een nieuw ministerie te Jassy te vormen, dat eenigszins het vertrouwen der geheele Roemeensche natie bezit.

GRIEKENLAND. De pers vermeldt de terugroeping van Generaal Sarraïl naar Frankrijk.

De oeconomische toestand van Griekenland blijft allertreurigst.

TURKYE. De Engelschen hebben onder aanvoering van generaal Allenby Jeruzalem bezet.

Tengevolge van den wapenstilstand met Rusland heeft de Turksche scheepvaart den passagiers- en goederendienst in de Zwarte Zee hervat.

PERZIË. Bandelooze Russische troepen plunderen het door de Russen bezette deel van Perzië. De Perzische regeering heeft te Londen, St. Petersburg, Constantinopel en Berlijn stappen gedaan om het terugtrekken van vreemde soldaten door te zetten. De Russische maximalisten publiceeren de geheime afspraken tusschen de Engelsche en Russische regeering over eene verdeling van Perzië en Afganisten. Het verdrag van den wapenstilstand tusschen de Centralen en Rusland bevat eene bepaling omtrent de ontruiming van Perzië door de Turksche en Russische troepen.

VEREENIGDE STATEN VAN AMERIKA. Wilson heeft na 8 maanden het Congres wederom geopend. In zijne openingsrede wees hij een vrede door vergelijk van de hand, hij bleef zich stellen op zijn standpunt van een schuldig Duitschland, dat zich voor eene rechtbank der natiën heeft te verantwoorden; wat de vredesvoorwaarden betreft, maakt hij zich echter los van de doeleinden der geallieerden, zooals deze uit de geheime, door de Bolsjewiki gepubliceerde, documenten gebleken zijn; hij zegt den vrede te willen met uitsluiting van alle zelfzuchtige aanspraken op voordeel.

Wat de binnenlandsche aangelegenheden der Centralen betreft, zegt hij thans, zich daarin niet te willen mengen.

De wensch, die hij onder groote geestdrift aan de leden van beide huizen uitte, om den oorlog te verklaren aan Oostenrijk-Hongarye is 7 December door de verklaring van den staat van oorlog met dat land vervuld, nadat beide huizen met nagenoeg algemeene stemmen het voorstel daartoe hadden aangenomen.

De President heeft bepaald, dat enkele gevaarlijke Oostenrijkers en Hongaren in de Ver. St. behooren te worden geïnterneerd en dat de meeste dwangmaatregelen, die tegen de Duitschers zijn bevolen, niet van toepassing zullen zijn op de Oostenrijkers en de Hongaren.

Wilson heeft den Minister van Financiën Mc. Adoo, gemachtigd om alle neutrale schepen in Amerikaansche havens onder controle te nemen. Het presidentieele besluit verleent machtiging tot het in volledig bezit nemen van zulke schepen en tot het daarvan verwijderen van al die scheepsofficieren, mindere schepelingen en andere personen, die niet uitdrukkelijk gemachtigd zijn om er aan boord te gaan of te blijven. Tot dezen maatregel is overgegaan krachtens de wet tot tegengaan van spionage. Alle havenkaden te New-York zijn onder militaire bewaking gesteld, tengevolge van de toepassing van eene bekendmaking van Wilson, waarbij de toegang tot de waterwegen verboden is aan vijandelijke onderdanen.

De senator La Follette bracht eene zeer scherpe kritiek uit op de proclamatie van Wilson, die den uitvoer van voedingsmiddelen, kolen en andere verbruiksartikelen naar neutrale landen verbiedt.

De schrijver ziet daarin eene poging, om, nu de diplomatieke middelen niet slaagden, de neutrale naburen van Duitschland door oeconomische middelen tot deelneming aan den oorlog te dwingen.

De aan het Congres voorgelegde begrooting wijst een eindcijfer aan van 132 $\frac{1}{2}$ milliard dollars, het hoogste cijfer in de geschiedenis der V. St.; meer dan 11 milliard daarvan zijn voor den oorlog bestemd. De uitgaven van Leger en Vloot worden onderscheidenlijk op 6615 millioen en 1014 millioen dollars geschat, terwijl voor bijzondere oorlogsdiensten, met inbegrip van de luchtvaart, 1138 millioen zijn uitgetrokken.

Reuter meldt, dat met de indeeling voor den krijgsveld dien volgens de nieuwe regelingen is begonnen door indiening van formulieren, opgesteld met het doel om bijzonderheden te weten te komen betreffende de geschiktheid van elken registrant. In de recruteeringskantoren kunnen de registranten gebruik maken van de gelegenheid om als vrijwilliger dienste te nemen binnen de voorgeschreven 60 dagen. Meer dan negen millioen personen worden in vijf klassen ingedeeld, naar mate hunne verplichting tot den militairen dienste.

De Amerikaansche scheepvaart heeft een plan goedgekeurd, strekkende om 100.000 zeelieden te laten africhten, die bestemd zijn om de bemanningen te vormen van de koopvaardijvloot, van welke de regeering den aanbouw heeft gelast.

De gelden, noodig voor het africhten van deze lieden worden op \$ 2.000.000 geraamd.

Naar Reuter uit Washington seint, beveelt het dep. van Scheepvaart het Congres aan in zake het scheepvaartverkeer krachtiger maatregelen te nemen; grooter bevoegdheid is noodig, vooral om overbelasting van het vrachtverkeer op den Oceaan te voorkomen. Eene bijzondere wet

moet in de overschrijving van Amerikaansche schepen in buitenlandsche registers voorzien. Genoemd departement had op 31 October contracten loopen over den aanbouw van 1151 schepen en onderhandelde over het bouwen van nog 199 schepen, alle samen metend 7,858,000 ton.

ZUID-AMERIKAANSCH E STATEN. De Cubaansche Kamer heeft den staat van oorlog met Oostenrijk-Hongarije bekrachtigd, ook Panama heeft den oorlog aan Oostenrijk-Hongarije verklaard.

Ecuador heeft de diplomatieke betrekkingen met Duitschland afgebroken.

In Brazilië verwacht men beperkende bepalingen voor den uitvoer naar neutrale landen.

CHINA. Binnenlandsche strijd wordt o. a. gemeld in de provincie Se-Tsjoean.

Op eene conferentie van geallieerde gezanten te Peking is besloten aan de Chineesche overheid op te dragen de orde te Charbin, waar door het Bolsjewiki-bewind troebelen heerschen, te bewaren. Twee bataljons geregelde Chineesche troepen zijn daarheen gezonden.

JAPAN. Japansche troepen hebben Wladiwostock, het eindpunt van den Trans-Mandsjoerischen spoorweg, bezet.

Japan beroept zich voor zijn optreden op zelfverdediging tegen de bedreiging door de anarchie, die zich uitbreidt tot het verre Oosten van Siberië.

De Japansche gezanten en militaire attaché's te Londen en Parijs woonden de laatste conferentie der Entente bij.

Verschillende uitingen in de Japansche pers blijven het onwaarschijnlijk maken, dat Japan zal gaan deelnemen aan den strijd in Europa.

Ter aankondiging ontvangen.

De practijk van het electrotechnisch en werktuigkundig teekenen, samengesteld onder leiding van E. J. ROTHUIZEN en F. WIND. *Amsterdam*, N. V. Uitgeversmaatschappij voorh. VAN MANTGEM EN DE DOES.

Het Oranje-Kruis-boekje, handleiding tot het verleen van eerste hulp bij ongelukken, samengesteld in opdracht en onder toezicht van den Koninklijken Nationalen bond voor reddingwezen en eerste hulp bij ongelukken „Het Oranje Kruis”, met 4 gekleurde platen en 101 afbeeldingen, 3de Druk. *Gouda*, 1917. G. B. VAN GOOR ZONEN.

Wet op den staat van oorlog en beleg met uitvoeringsvoorschriften en aantekeningen. 2de (gewijzigde en aangevulde) druk. *Alphen Z.-H.*, 1917. N. SAMSON.

Populair Wetenschappelijk Nederland. No. 16. „Onze weermacht in Indië” door F. KROON, 1° Luitenant N. I. L. Leeraar K. M. A. *Amsterdam*, ALGEMEENE UITGEVERSMAATSCHAPPIJ.

Ter gelegenheid van het vijftigjarig bestaan: Geschiedenis van het Nederlandsche Roode Kruis (1867 — 19 Juli — 1917). Schets van de geschiedenis en beteekenis van het Roode Kruis, zijn optreden in Nederland en in het bijzonder zijn werkzaamheid tijdens de mobilisatie, door N. CH. G. J. VAN DER MANDERE, met een voorwoord van den Gen.-Maj. b. d. A. A. J. QUANJER. *Amsterdam*, ALGEMEENE UITGEVERSMAATSCHAPPIJ.

Waarom en hoe moet Indië weerbaar gemaakt worden, door F. KROON, 1° Luitenant Inf. N. I. L., Leeraar aan de K. M. A. *Amsterdam*, ALGEMEEN UITGEVERSMAATSCHAPPIJ (Directeur G. H. JONCKHEER.)

Stenografie-Pont. Leesboek 1 (onverkort schrift) verzameld door M. A. PONT. 's *Gravenhage*, CENTRAAL BUREAU STENOGRAFIE PONT.

Tabel van Lichtingen en Jaarklassen, aangevende het jaar van aanvang en dat van eindiging van den dienstplicht bij de Militie, de Landweer en den Landstorm. (Opgemaakt naar den toestand in December 1917.) *Alphen (Z.-H.)*, N. SAMSON.